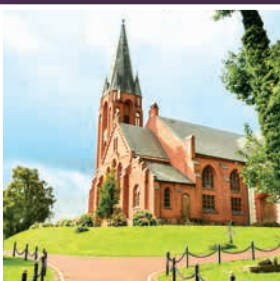

Gmina Główny

atrakcje i wypoczynek

przewodnik turystyczny

Gmina Głowczyce ... tutaj zaczyna się przygoda!

1

Drodzy turyści, niniejszy przewodnik powstał z myślą o przedstawieniu i zachęceniu Państwa do poznania urokliwej, pełnej walorów turystycznych oraz krajoznawczych, gminy Głowczyce. Podziwianie bogactwa przyrody, zabytków architektury, kontemplacja pięknych widoków, malowniczych krajobrazów, zapewnią Państwu wypoczynek oraz pełen relaks, zarówno fizyczny jak i psychiczny.

Nasz przewodnik zawiera przejrzysty „niezbędnik” wybranych spośród najciekawszych walorów regionu oraz jego atrakcji. Zwiedzanie zakątków ziemi głowczyckiej z jego pomocą sprawi, że pobyt tutaj stanie się niezapomnianym, pełnym wrażeń przeżyciem. Odkrywanie piękna naszych terenów, zgłębianie tajników przyrody, kultury regionu, podziwianie wielu zabytków archeologicznych sprawi, że Państwa czas będzie zaplanowany co do godziny.

Dlatego też zachęcamy do zwiedzania zakątków naszej gminy wraz z tym niewielkich rozmiarów, ale pełnym cennych informacji wydaniem.

W skład przewodnika wchodzi wiadomości dotyczące zabytków, architektury sakralnej i pałacowej. Znajdą Państwo tu informacje o walorach przyrodniczych, terenach objętych ochroną. Nieodzowną częścią przewodnika jest również spis miejscowości. Ponadto, będą Państwo mogli zapoznać się ze współczesnymi atrakcjami oraz uzyskać wiedzę odnośnie inwestycji turystycznych. Nie brakuje w nim oczywiście informacji na temat corocznych imprez oraz wydarzeń, które odbywają się niezmiennie, zgodnie z tradycją regionu. Poza tym dostarczy Państwu niezbędnych danych adresowych i kontaktowych odnośnie znalezienia miejsc noclegowych, restauracji, czy również nawiązania kontaktu z przedstawicielami lokalnej społeczności.

Nasz informator zawiera również dołączoną mapę, którą znajdą Państwo na końcu niniejszej publikacji. Jest ona doskonałą wskazówką, która pozwoli poruszać się po terenie naszej gminy i zaplanować swój pobyt oraz plan zwiedzania w najdrobniejszych szczegółach. Dołączony do mapy opis tras turystycznych i poznawczych stanowi doskonałą inspirację do zainicjowania przygody na naszym terenie.

2

Szerokiej drogi!

❖ Gmina Główny

Jesteśmy gminą wiejską w województwie pomorskim, powiecie słupskim. Nasza gmina jest położona w północno-wschodniej części powiatu słupskiego, na trasie Słupsk-Łeba. Graniczące z nią gminy to: od strony północnej – Smołdzino, od strony południowej – Potęgowo i Damnica, od strony wschodniej – Wicko i Nowa Wieś Lęborska, natomiast od strony zachodniej – gmina Słupsk.

Gmina Główny stanowi największą gminę powiatu słupskiego i szóstą co do wielkości w województwie pomorskim. Swoją powierzchnię obejmuje 324 km², w tym użytki rolne – 60%, lasy – 28%, natomiast pozostały obszar to sieć dróg i tereny zabudowane.

3

Północna część gminy sięga terenów Słowińskiego Parku Narodowego [▶ str. 44]. Jego obszar jest wpisany do światowego rezerwatu biosfery UNESCO i stanowi nieodzowny walor Gminy. Granicę północną wytycza brzeg jeziora Łebsko, wschodnią – przebieg rzeki Łeby, a północno-zachodnią – koryto rzeki Pustynki, kończącej swój nurt w jeziorze Łebsko. Granica na południu przebiega przez malownicze łąki, użytkowe tereny rolne oraz pola uprawne.

4

Gmina obejmuje zasięgiem 50 niewielkich miejscowości, z których największa to położona w centrum miejscowość gminna Główny [► str. 61]. W niej zlokalizowane są różne instytucje i usługi.

Znajduje się tu m.in.: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury, biblioteka, hala sportowa, komisariat policji, bank/bankomat, ośrodek zdrowia, apteka, stacja paliw, poczta, fryzjer, kwaciarnia, lokale gastronomiczne, czy markety spożywcze. Istnieje też możliwość noclegu.

Gmina skupia ponad 9 tysięcy mieszkańców.

5

Odkryj nasze skarby!

6

Powrót do korzeni historyczne dzieje regionu

Gmina Głównyzyce to nie tylko piękne krajobrazy, malownicze widoki oraz obfitość fauny i flory. Nasza gmina wyróżnia się również bogactwem zabytków różnego formatu. Turyści mogą podziwiać piękne zabytkowe pałace, niestety często zaniedbane, historyczne cmentarze oraz zabytki architektury sakralnej, czyli kościoły oraz zespoły kościelne.

7

Przemierzając ziemię głównyzycką nie sposób nie zachwycić się okazałymi pałacami, które mają bardzo bogatą historię. W wielu miejscowościach można dostrzec architekturę z różnych epok. Niestety na chwilę obecną każdy z nich stanowi prywatną własność, więc podziwiać można jedynie ich fasadę. Oto miejscowości, w których znajdują się pałace, dworki lub zespoły dworsko-parkowe:

1

2

8

❖ Cecenowo

W Cecenowie mieści się zespół dworsko-parkowy. Obiekt znajduje się przy drodze wojewódzkiej numer 213, w północnym fragmencie miejscowości. Pałac składa się z trzech widocznych zabudowań: budynek dworku powstały w latach 1812-1814, pałac wzniesiony w latach 1864-1889 oraz ich łącznika. Do chwili obecnej utrzymuje swoje historyczne granice i pokrywa powierzchnię blisko 14 hektarów.

Dworek stanowi parterowy, murowany budynek w stylu klasycystycznym. Ma użytkowe poddasze. Usytuowany jest na planie prostokąta o wymiarach ok. 15 x 30 m i wys. ok. 15 m. W zachodniej części frontowej elewacji wybudowano czterokondygnacyjną wieżę, krytą płaskim dachem. Główne wejście uzupełnia portal z kartuszem herbowym rodu von Zitzewitz (dwugłowy orzeł). Pałac jest również murowanym budynkiem, zaprojektowanym w stylu eklektycznym. Elewację cechują liczne zdobienia. Budynek składa się z dwóch kondygnacji i jest pokryty naczółkowym dachem z lukarnami.

Do zespołu należy również wyżej wspomniany łącznik – składający się z dwóch kondygnacji. Obiekt ten powielił styl pałacu. Od strony ogrodu wysuwa się on poza linię zabudowy. Czołowe wejście do dworku zwieńcza trawnik, który stanowi granicę środkowej alei dojazdowej. Całość dopełniają roślinne partery ozdobne, okalające zabudowania, zarówno od strony podwórza, jak i parkowej. Z przodu nasadzenia sąsiadują z rzędami kasztanowców. W parku otaczającym pałac przetrwały liczne drzewa pomnikowe: jodła, tulipanowiec (młody okaz), buk, jesion oraz klon.

Z kart historii

Pierwsze wzmianki dotyczące miejscowości odnaleziono w dokumencie z 1249 roku, wystawionym przez księcia Świętopełka, w którym nadaje osadę klasztorowi norbertanek w Żukowie. W 1510 roku majątek nabył od klasztoru Ewald von Massow. W 1735 roku pożar spowodowany uderzeniem pioruna zniszczył kościół i dużą część zagród. Od von Massowów kupił go w 1777 roku Moritz von Weyher z Janowic. W 1784 roku we wsi odnotowano folwark, owczarnię, kuźnię – łącznie 34 domy. Cecenowo utrzymywało również kaznodzieję. Miejscowość ta, obok Głównicy, była główną siedzibą Kaszubów. W 1842 roku odprawiane były msze w języku kaszubskim, a ostatnia z nich odbyła się w 1876 roku. Spotkać można było tu m.in.: pastora Schimanskiego, Lorka, czy Zieglera, którzy badali społeczność kaszubską, choć nie zawsze wykazywali pochlebne nastawienie. Po niespełna 20 latach majątek przejął Caspar Wilhelm von Zitzewitz, który w latach 1812-1814 wzniósł murowany dwór. Jego rozbudowa była kontynuowana do 1868 roku. Ostatnim włodarzem Cecenowa został w 1918 roku Wilhelm Zygfryd Otto Marcin von Zitzewitz, który zarządzał majątkiem do roku 1945.

Gorzyno

Pałac w Gorzynie wzniesiono w pierwszej połowie XIX wieku, a następnie rozbudowano pod koniec XIX wieku (dobudowano dwupiętrowe, zachodnie skrzydło). Obiekt jest zbudowany na planie prostokąta – część główna oraz zachodnia budynku tworzą literę „L”. W nowo powstałym fragmencie budowli znajduje się wieża z latarnią oraz dachem w kształcie kopuły.

Do pałacu prowadzi lipowa aleja. W holu zachował się wsparty na dwóch kolumnach kominek z porożem danieli, zdobiony płaskorzeźbami tarcz herbowych gryfa, Belowów i orła. Widnieją przy nich daty: 1417, 1298 (rok założenia rodu von Below) i 1798. Wokół pałacu rozpościera się park z bogatą roślinnością. W parku znajduje się fontanna ozdobiona głową satyra.

Z kart historii

W źródłach historycznych istnieją zapiski: Gorne (1476 r.), Gohren (1537 r.). Pierwotnie nazwa była utworzona jako Górzno. Nazwa obecna jest nazwą topograficzną od rzeczownika „góra”. W latach 1648-1837 lub 1839 wieś należała do rodziny von Wobeser, natomiast w 1839 roku przeszła we władanie rodu von Belowów. Po zakończeniu II Wojny Światowej pałacem zaczęła zarządzać Centrala Nasiennicza w Gorzynie.

3

11

❖ Główczyce

Pałac w Główczych należy do najcenniejszych obiektów zabytkowych w tej miejscowości. Jak głoszą źródła tekstowe, dobra główczyckie były w posiadaniu rodu Puttkamerów od drugiej połowy XV wieku do 1945 roku. Po zakończeniu II Wojny Światowej pałac został skonfiskowany. Zlokalizowano w nim mieszkania, biura, laboratorium oraz pomieszczenia socjalne PGR-u.

Zbudowany został w połowie XIX wieku w stylu neogotyckim, w latach 1910-1911 został rozszerzony o południowe skrzydło. Pałac przypomina literę „T”. Do budowy użyto cegły, a całość jest pokryta dachem dwuspadowym. Pałac jest budynkiem jednopiętrowym, podpiwniczonym. W obiekcie do lat 90-tych XX wieku przetrwała oryginalna XIX-wieczna stolarka drzwiowa, boazerie, klatki schodowe oraz kompletny układ gabinetu z XIX wieku z herbami Puttkamerów.

Obecnie opustoszały obiekt stoi w otoczeniu sadów oraz ogrodów, niestety zaniedbanych. Jedynie wiekowe drzewa przypominają o czasach, kiedy budowla rozkwitała, ciesząc swych właścicieli pięknem i świetnością.

12

Z kart historii

W źródłach istnieją różne nazwy miejscowości: Glovetz, Glovcicz, Glovezit, Głowicze, Glonitze. W lokalnych przekazach przywoływana jest nazwa „Głowa”, pochodząca z języka kaszubskiego, oznaczająca wysokość lub szczyt (przypuszcza się, że chodzi o szczyt, na którym zbudowany jest kościół). Z tekstów źródłowych z 1402 roku pochodzą informacje o Nicholasie van de Glouitze (niestety bez potwierdzenia pochodzenia). Źródła historyczne podają, iż ród von Puttkamer to pomorska rodzina, która uległa „zniemczeniu” w pierwszej połowie XVI wieku.

Od 1475 roku Głównicy zaczęły należeć do Nikolausa von Puttkamera z Nożyna. Do 1805 roku nieprzerwanie należały do rodu von Puttkamer. Niestety z powodu zaniku linii starego rodu von Puttkamer, sprawa dziedziczenia majątku musiała zostać rozstrzygnięta przez sąd. Na podstawie wyroku sądu, Głównicy zostały wzięte w dzierżawę przez ród Nossin na okres 50 lat. W 1885 roku ponownie wróciły pod pieczę swych pierwotnych właścicieli za sprawą Richarda von Puttkamer. Ostatnim właścicielem Głównicy do 1945 roku był Gerhard von Puttkamer, syn Richarda.

5

13

14

❖ Podole Wielkie

Dwór wybudowany w Podolu Wielkim datowany jest na połowę XIX wieku. Jest to obiekt jednopiętrowy z podpiwniczeniem oraz wejściem, które jest osłonięte portykiem. Budowla zbudowana jest z cegły, jedynie piwnice powstały z ciosów granitowych. Pałac jest otynkowany, dach jest czterospadowy, pokryty dachówką ułożoną zakładkowo.

Okala go park, gdzie dominują stare gatunki drzew. Wyodrębniono tu miejsca na sad oraz ogród (znajdują się one w północno-zachodniej części rezydencji, przy drodze Poblocie-Stowiecino). Podjazd, który prowadzi do pałacu, jest w kształcie litery „U”. Po zakończeniu II Wojny Światowej podzielił los wielu innych pałaców i dworów, czyli został siedzibą PGR-u. Obecnie znajduje się w prywatnych rękach.

Z kart historii

O wsi Podole Wielkie wspomniano w zapiskach historycznych już w XV wieku. W 1519 roku stała się starym lennem von Stojentinów (dowodem na to są wpisy w źródłach historycznych odnośnie listów lennych z 1519, 1531, 1575, 1605, 1608, 1618 i 1665 roku). W 1575 Georg Dietrich Puttkamer wykupił третią część Podola od Lorenza Henniga i Ernesta Gersona von Stojentin, dzięki czemu wieś przeszła pod władanie rodu Puttkamer.

Współwłaścicielami tych dóbr byli również Bogeslaff Rydygier von Hoym, Martin Christian von Prebendor oraz Marrhias von Puttkamer.

Według danych historycznych Georg Dietrich von Puttkamer w 1784 roku był jednym z właścicieli majątku. Na początku XIX wieku, właścicielami wsi byli Stojentinowie oraz Somnitzowie. Podole Wielkie zostało przekształcone w 1820 roku w tzw. Freigut – dobra wolne od podatków.

W owym czasie posiadaczem włości był baron Georg Friedrich Lorenz von Puttkamer.

W 1841 roku Aleksander von Puttkamer zbył Podole za kwotę 77 tysięcy talarów Philippowi von Braunschweig.

Richard i Barnim von Braunschweig byli ostatnimi właścicielami Podola do końca II Wojny Światowej.

Wieś folwarczna podzielona była na 3 segmenty: dworsko-parkowy, gospodarczy oraz kolonię mieszkalną dla pracowników folwarcznych. Dwór mieścił się w założeniach parkowych (nasadzonych w XVIII w., rozbudowanych w XIX w.), na południowy zachód od podwórza gospodarczego. W okolicy dawnego dworu znajdują się grobowce, datowane na XVIII wiek. Na terenie zalesionym, na północ od drogi dojazdowej do wsi Równo, napotkamy na zapomniany cmentarz z XIX wieku. Obecnie dwór niestety nie istnieje – rozebrany w latach 70-tych i 80-tych. Dziś przypomina o nim tylko wpis w rejestrze zabytków.

Z kart historii

Równo dawniej nosiło nazwę Rowen. Pierwsza wzmianka na temat wsi pochodzi z 1282 roku. Wieś razem z Rumskiem i Siodłoniem należała do starego lenna Stojentinów. Na początku XVII wieku osada stanowiła majątek rodu Podewils. W konsekwencji rozbicia dóbr, posiadaczem stał się ród Bieberstein. W XIX wieku wsią dysponowała rodzina Krockow.

❖ Skórzyno

We wsi Skórzyno znajduje się zespół dworski z początku XIX wieku. Budowla została zbudowana na polu wydłużonego prostokąta. Jest podpiwniczona, o symetrycznym trzyczęściowym układzie wnętrza, z podłużną sienią rozdzielającą pomieszczenia piwniczne oraz parter.

W pomieszczeniach piwnicznych usytuowana była dawniej kuchnia wraz ze stołówką, przeznaczoną dla robotników. Ogrzewaniem budynku zajmowała się kotłownia, także zlokalizowana w piwnicy. Na parterze znaleźć można było izby mieszkalne oraz reprezentacyjne. Na piętrze – poddaszu zorganizowane zostały pomieszczenia mieszkalne (w części głównej nad wejściem oraz przy ścianach szczytowych). Gospodarcze wejścia do pałacu znajdują się w obydwu pionach budynku. Główne wejście ozdabia czterokolumnowy portyk z zawieszonym powyżej balkonem oraz piętrową wystawką w części dachu.

Oryginalnie drugie wejście do pokoi na parterze, znajdowało się od strony ogrodu. Dojście do pomieszczeń umożliwiała żeliwna, ozdobnie kręta klatka schodowa. Mur piwnic bez wykończenia, natomiast reszta elewacji pokryta jest tynkiem z szorstkim pasem przy narożnikach boniowanych. Ponad niektórymi oknami zachowały się gzymsy.

Z kart historii

Pierwsze wpisy o wsi Skórzyno widnieją w dokumentach historycznych już w 1281 roku. Wtedy została przekazana przez księcia Mestwina dla klasztoru norbertanek ze Słupska. Z początkiem XVI wieku stała się lennem rodu von Stojentin. Rozalie von Stojentin wniosła Skórzyno w posagu, wychodząc za Aleksa von Bonin. Wieś pozostała we władaniu rodu von Bonin do 1945 roku. Ostatnim spadkobiercą był Karl Oskar von Bonin.

❖ Stowięcino

We wsi istniał zespół dworski z początku XIX wieku.

Z kart historii

Odnotowane informacje archiwalne pokazują, iż w 1258 roku książę Świętopelk przekazał Stowięcino (ówczesne Scoycjino) zakonowi norbertanek w Żukowie. W 1341 roku wieś (Stoyentin) opisywana była jako dobra lenne Stojentinów, nadane przez książąt pomorskich. W kolejnych latach wieś zmieniała swych właścicieli – byli nimi: 1717 r. – Casprar Otto von Seger; 1732 r. – Jurgen Ludwig Wobeser; 1762 r. – Hauptman Georg Heinrich Wobeser; 1853 r. – Ferdinand Schenemann; 1884 r. – Otto Schenemann; do 1906 r. – Georg Schenemann (brak jednoznacznych informacji). Do 1945 roku wieś nazywano Stojentin.

Po ustaniu II wojny światowej Stowięcino przejął Skarb Państwa. Z biegiem czasu miejscowość włączono do Stacji Hodowli Roślin Gorzyna. Po 1992 roku wieś przejęła Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa z przeznaczeniem na dzierżawę przez osoby fizyczne.

Dwór wchodzący w skład dawnego Stowięcina, obecnie już nie istnieje. O jego bytności świadczy jedynie wpis do rejestru zabytków.

❖ Szczypkowice

Pałac w Szczypkowicach został wybudowany w I połowie XIX wieku. Budowla bez wyraźnych cech stylowych. Obiekt murowany z cegły, otynkowany, kryty dachówką. Wokół rozciągał się park, po którym pozostał interesujący drzewostan z okazami sięgającymi nawet 150 lat. Wnętrze pałacu zostało gruntownie zmodernizowane. W pobliżu pałacu znajduje się XIX-wieczny zespół folwarczny.

Z kart historii

Według źródeł historycznych w 1469 roku wieś była w posiadaniu Klause i Lorenza. Na początku XVIII wieku Barbara Anna von Stojentin wyszła za mąż za Ottona von Podewils, wnosząc wieś w posagu. Odtąd majątkiem dysponowała rodzina Podewilsów – aż do 1796 roku. W 1784 r. we wsi działał folwark oraz kuźnia. Odnotowano wtedy 29 domów oraz osobny folwark z owczarnią. Jeszcze w tym czasie mówiono tu po kaszubsku. W 1804 roku włodarzem wsi został Friedrich von Blankensee. Ostatnią właścicielką w historii wsi była wdowa po Luisie von Blankensee – Elisabeth, z domu Gandecker.

19

8

❖ Wielka Wieś

Pałac wpisuje się w nurt neoklasycystyczny. Obiekt zbudowany w połowie XIX wieku, jest jednym z zabytków wsi. Część zachodnia została wzniesiona w XVIII wieku, skrzydło wschodnie powstało natomiast w drugiej połowie XIX wieku. Pałac jest konstrukcją jednokondygnacyjną. Do jego budowy użyto cegły. Posiada naczółkowy dach z lukarnami. Jest on pokryty dachówką – tzw. karpiówką. Budynek został wytyczony na planie prostokąta z ryzalitem i dołączoną wieżyczką przy elewacji wschodniej. Na frontальной stronie widnieje tarcza herbu von Mitzlaffów. Pałac otacza park założony w połowie XIX wieku.

20

9

❖ Wolinia

Pałac datowany jest na połowę XVIII w., wybudowany na miejscu gotyckiego zamku. Pod koniec XIX w. posiadłość magnacka została przebudowana na typowy pałac junkierski z zabudowaniami folwarcznymi.

Plan wzniesienia zespołu pałacowo-parkowego szacuje się na XV wiek. W skład majątku wchodzi budynek główny i dwa skrzydła boczne, nakreślone symetrycznie. Budowla legitymuje się szczytami o rokokowym sznycie. W II połowie XVIII wieku został on zmodernizowany od podstaw i przyjął kształt będący podwalinami obecnego wyglądu. Ogród otaczający pałac założony został na wzór francuski. Po dzień dzisiejszy rośnie w nim wiele rzadkich okazów drzew, między innymi cisy i dziewięć pomników buków. W obrębie obiektu znajdują się także ruiny neogotyckiego grobowca, należące do ówczesnych właścicieli. W sąsiedztwie pałacu zachował się zespół folwarczny z XVIII i XIX wieku.

10

21

❖ Wykosowo

Jednym z cenniejszych obiektów historycznych Wykosowa jest pałac zbudowany w 1870 roku. Jego nietuzinkowy kształt architektoniczny podyktowany został użytymi materiałami budowlanymi. Konstrukcja części podziemnej została oparta o ciosy granitowe, parter wzniesiono z cegły, natomiast poddasze ma formę konstrukcji szkieletowej. Zwieńczenie budynku stanowi dach dwuspadowy, kryty blachą. Przed pałacem znajduje się podjazd w kształcie łuku. Idąc w kierunku ogrodu napotkamy taras z klatką schodową.

Wnętrza obiektu odsłaniają dawny wystrój, jak np. oryginalna stolarka, czy zdobione sufity w motywach roślinnych. Na swoim miejscu spoczywa również ozdobny piec i kominek. Pałac zlokalizowany jest w sąsiedztwie parku z zachowanym drzewostanem.

22

11

23

❖ Żelkowo

Historyczny dwór zaprojektowany w myśl stylu późnoklasycystycznego. Konstrukcja parterowa z charakterystycznym gankiem, wspartym na filarach. Zespół folwarczny powstał w układzie niejednorodnym. Od strony północnej sąsiadował z zabudowaniami wiejskimi, jednocześnie opasany drogą wiejską i polami uprawnymi. Budowla nie przetrwała próby czasu i obecnie nie istnieje. W sąsiedztwie znikomych fundamentów zachował się starodrzew z okazałymi bukami. Godne zainteresowania są także trzy stare cisy.

Z kart historii

Początki wsi datowane są na 1485 r. pod dawną nazwą Sellekow. Nazwa ewoluowała na przestrzeni lat: w 1517 r. – Sillichnow, w 1523 r. – Szellekow, a w 1685 r. – Silickow. Żelkowo było we władaniu trzech rycerskich rodów: rodziny von Zitzewitz, von Boehn oraz von Wöbeser. Pierwszym zarejestrowanym zarządcą ujętym w dokumentach był Siegfried von Boehn. Martin von Wobeser był pierwszym potomkiem w rodzinie,

której następcy dziedziczyli prawo własności, aż do 1839 r. W 1810 r. Friedrich Wilhelm Erdmann von Wobeser przejął za kwotę 32 tysięcy talarów od Heinricha Augusta Friedrieicha von Boehn ostatni fragment Żelkowa, będący wówczas we władaniu rodziny von Boehn. Od 1893 r. wieś często zmieniała swoich właścicieli. Byli nimi m.in.: Frederike Charlotte Sophie Wilke, Hugo Neumann, Hans Krüger. W 1917 r. majątek przejął Jacob Caspar von Wobeser, następnie jego prawni spadkobiercy, a od 1938 r. Werner Krüger.

W dniu 7 marca 1945 r. we wsi zaczęły stacjonować wojska Armii Czerwonej. W maju 1945 r. przyjęto uchwałę (PKWN z 22 lipca 1944 r.), na mocy której majątek został przejęty przez Skarb Państwa. Mimo tego, Rosjanie przebywali w Żelkowie jeszcze do 1948 r.

W 1952 r. w miejscowości powstało Państwowe Gospodarstwo Rolne, przyłączone w późniejszym okresie do Zakładu Rolnego w Kwakowie. Z chwilą nastania lat 90-tych podjęto decyzję o likwidacji gospodarstwa – budynki zespołu folwarcznego zrównano z ziemią.

12

24

❖ Żoruchowo

We wsi istnieje zespół dworski z 1833 r. Układ całej zabudowy powstał w północnej części Żoruchowa. Z chwilą przekroczenia bramy strażniczej, na pierwszy plan wysuwa się droga prowadząca bezpośrednio do pałacu, w towarzystwie okazałych drzew. Jej zwieńczenie stanowi pochyły podjazd, nakreślający linię łuku. W jego sąsiedztwie znajduje się nisko osadzony staw. Drogę do pałacu okalają budynki gospodarcze.

Budynek stanowi konstrukcję samodzielną z podpiwniczeniem, wzniesioną na planie prostokąta. Otynkowana elewacja skupia w sobie rzędy okien z charakterystycznymi, ozdobnymi obramowaniami. Wejście do pałacu poprzedzone jest portykiem wspartym na kolumnach. Całość zadaszona blachą, podobnie, jak czterospadowa konstrukcja dachu.

Wejścia do pałacu strzegą dwuskrzydłowe drzwi, przeszklone z ozdobnymi ornamentami. Skrywają one pomieszczenia na parterze, w których po dzień dzisiejszy zachowała się oryginalna stolarka drzwiowa, ozdobne gzymsy i obramowania. W kilku pokojach można dostrzec motywy roślinne, uwiecznione na zachowanych stiukach – ozdobnych materiałach zdobniczych. Całość uzupełnia starodawny kominek oraz ozdobny piec kaflowy.

Aktualnie opiekę nad pałacem sprawuje prywatny właściciel. Wcześniej istniał tu Państwowy Ośrodek Hodowli Zarodowej.

25

Z kart historii

Pierwsze wzmianki o Żoruchowie wskazują, iż miejscowość była we władaniu rodu von Janitz i von Bandemerów. W 1717 roku właścicielami byli: Peter Gentzlaff von Janitz, Frid. Asmus von Bandemer i Capt. Frentz Ludwig von Rexin. W 1793 roku wieś należała do rodziny von Mitzlaff. W 1804 roku w posiadanie Żoruchowa wszedł członek rodu von Braunschweig z Kołobrzegu.

W 1841 roku ważną postacią w historii miejscowości okazał się Philipp von Braunschweig – Pan na Żoruchowie, Podolu Wielkim i Wolini. Od 1855 roku schedę po ojcu przejął najstarszy syn Richard. Następnie dobra przejął Barnim i po jego śmierci w 1905 roku majątek przechodzi na najstarszego syna – Egona, który był ostatnim właścicielem wsi i gospodarował tu do 1945 roku.

26

kościoty

Na terenie Gminy Główczyce znajdują się również zabytki architektury sakralnej. W pięciu miejscowościach zachowały się ciekawe kościoły, których walory architektoniczne zasługują na podziw. W celu bliższego poznania należy udać się do następujących miejscowości: Cecenowo, Główczyce, Izbica, Stowięcino oraz Żelkowo.

W prezbiterium w oknach widnieją witraże z motywami religijnymi i herbami rodzowymi Stojentínów i Zitzewitzów. Jest tam również ukazana rodzina von Zitzewitz.

27

❖ Cecenowo

Kościół w Cecenowie pod wezwaniem „Najświętszej Marii Panny” został wybudowany po pożarze budynku drewnianego. Świątynia murowana znajduje się trochę w innym miejscu niż jej pierwowzór, tzn. jest wybudowana trochę wyżej. Fundamenty kościoła tworzą głazy granitowe.

Do budowy użyto cegły. Jest to konstrukcja jednonawowa, poszerzona o wieżę. Jej zakończenie stanowi ośmioboczny hełm. Zachowane wyposażenie kościoła w Cecenowie zostało sfinansowane z ręki rodu von Zitzewitz; do dziś przetrwały wspaniałe organy, wykonane przez B. Griineberga w 1870 roku, które w dalszym ciągu uczestniczą w obecnych nabożeństwach. W kościele znajdziemy również marmurową chrzcielnicę, powstałą w 1870 roku, na polecenie Otto von Krockow – upamiętniającą pomyślny powrót z wojny. W świątyni zachowały się dzwony żeliwne z 1923 roku.

28

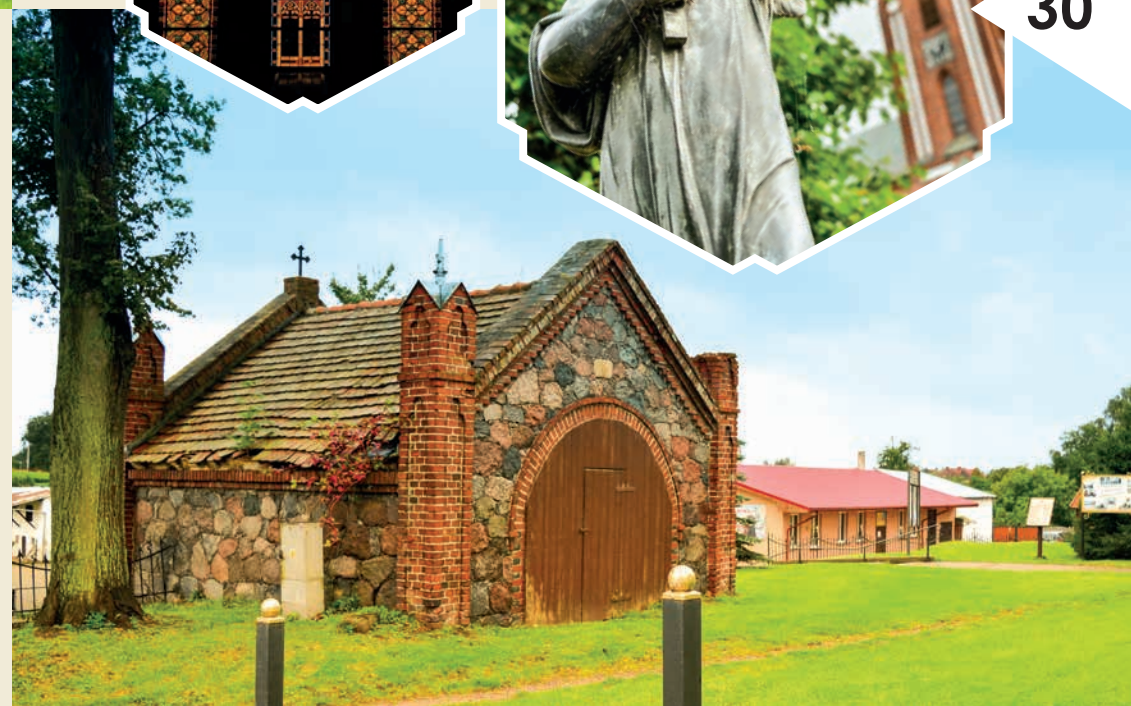
❖ Głowczyce

Kościół zlokalizowany jest na wzniesieniu, na którym dawniej znajdował się jego poprzednik. Wzmianki o nim pojawiły się już w XII wieku. Mówi się, iż znajdowała się tu pogańska świątynia. W 1712 roku nastąpił pierwszy pożar, spowodowany uderzeniem pioruna. Zwęgleniu uległa wieża. W tym okresie miał miejsce konflikt z pastorem, który dążąc do wprowadzenia kazań w języku niemieckim, naraził się enklawie kaszubów, skutkiem czego został wypędzony. W 1889 roku kościół ponownie ucierpiał w pożarze. Z ogarniętego płomieniami przybytku udało się odzyskać jedynie ozdoby ołtarza i drobne wyposażenie.

Aktualna świątynia powstała w 1891 roku z użyciem czerwonej cegły. Konstrukcja u swoich podstaw wspiera się na ciosach granitowych. Całość zwieńczona jest dachem dwuspadowym, obecnie pokrytym blachą miedzianą. Wieżę kościoła zdobi ośmioboczny hełm w asyście czterech mniejszych wieżyczek, urozmaicających budowlę.

Budowla swoją konstrukcją przypomina kształt krzyża, dzięki dwóm bocznym nawom oraz prezbiterium. W świątyni przetrwały wszystkie oryginalne empory. Ponadto z zamierzchłych czasów pozostały inne elementy wyposażenia, jak np.: XIX-wieczny ołtarz, ambona, organy, ławki, konfesjonał oraz siedziska dawniejszej okolicznej szlachty z podpisami: Erhard von Puttkamer 1892, Joachim Heinrich von Puttkamer 1892.

W prezbiterium królują okna z zachowanymi witrażami, ukazującymi tematykę religijną. Można również dostrzec herby rodowe dawnych szlacheckich rodzin: von Krockow, von Puttkamer, von Querzen, von Zieres, von Wilkau, von Privitz zu Gettron.

❖ Izbica

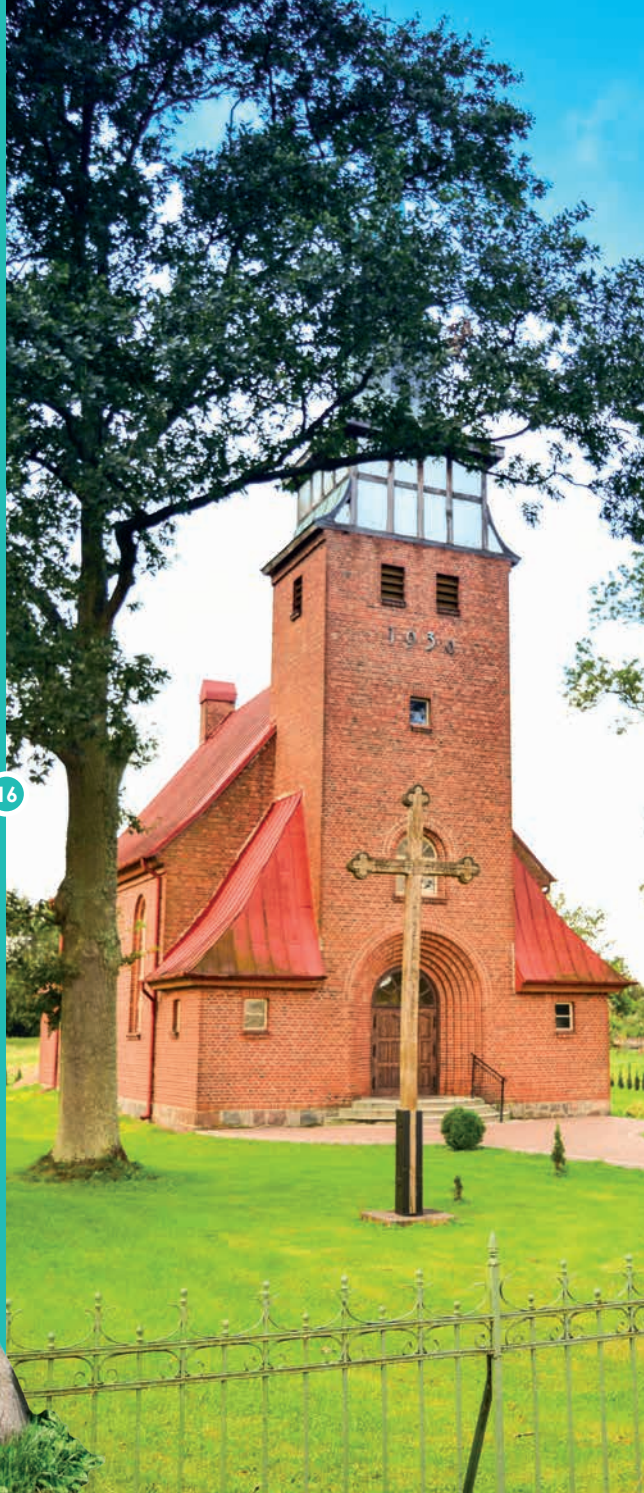
Kościół św. Józefa jest świątynią filialną parafii pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Główczych. Powstał w 1930 roku. Przy jego budowie użyto czerwonej cegły. Do 19 marca 1946 roku był świątynią protestantów. W roku 1981 kościół zyskał nowy dach, pokryty blachą.

Obiekt skupia lokalną społeczność Izbicy. Analogicznie czynił to niegdyś z dawnymi mieszkańcami wsi, którzy przypominają o sobie dzięki tablicy umieszczonej na kamieniu w pobliżu obiektu.

„To nawet w najmniej-
szym kościele ten sam
Chrystus przychodzi do
każdego, kto klęka przed
ołtarzem Pańskim”.

31

16

❖ Stowięcino

Znajduje się tutaj kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika. Świątynia została wzniesiona w XV wieku w formie murowano-szachulcowej. W XVIII wieku uległa przebudowie, ze względu na zły stan techniczny. Z pierwotnego zachowała się jedynie wieża o stylistyce gotycko-renesansowo-barokowej.

W świątyni można napotkać nawę z XVII wieku, ambonę z 1632 roku oraz prospekt organowy z początku XIX wieku. W centralnej części ołtarza ulokowany jest obraz „Ukrzyżowanie”.

32

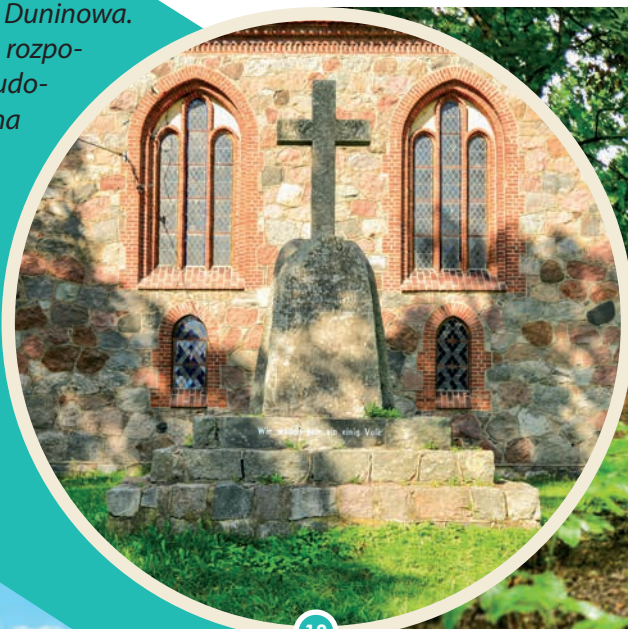
17

architektura
sakralna

❖ Żelkowo

We wsi znajduje się kościół filialny pw. św. Antoniego. Świątynia pochodzi z XIX wieku i przypisuje się jej styl neogotycki. Murowany kościół posiada układ jednonawowy. Na pierwszy plan wysuwa się trzykondygnacyjna wieża, zakończona dachem w kształcie ostrosłupa. Całą konstrukcję osłania dwuspadowy dach, wykończony dachówką.

We wnętrzu przygrywają wiernym organy zbudowane przez Völknera z Duninowa. Nad głowami odwiedzających rozpościera się drewniany strop o budowie pseudokolebki. Drzwi i okna zakończone są ostrym łukiem. Wnętrze oświetlają witraże zainstalowane w 1981 roku. Przed kościołem odnajdziemy pomnik poległych w I wojnie światowej.

18

33

cmentarze †††

Oprócz zabytków sakralnych oraz architektury historycznej na obszarze naszej gminy zlokalizowanych jest wiele cmentarzy, zachowanych w różnym stanie. Ze względu na ich wartość historyczną, godne polecenia są miejsca pochówku zawarte w niniejszym rozdziale.

19

34

❖ Cecenowo

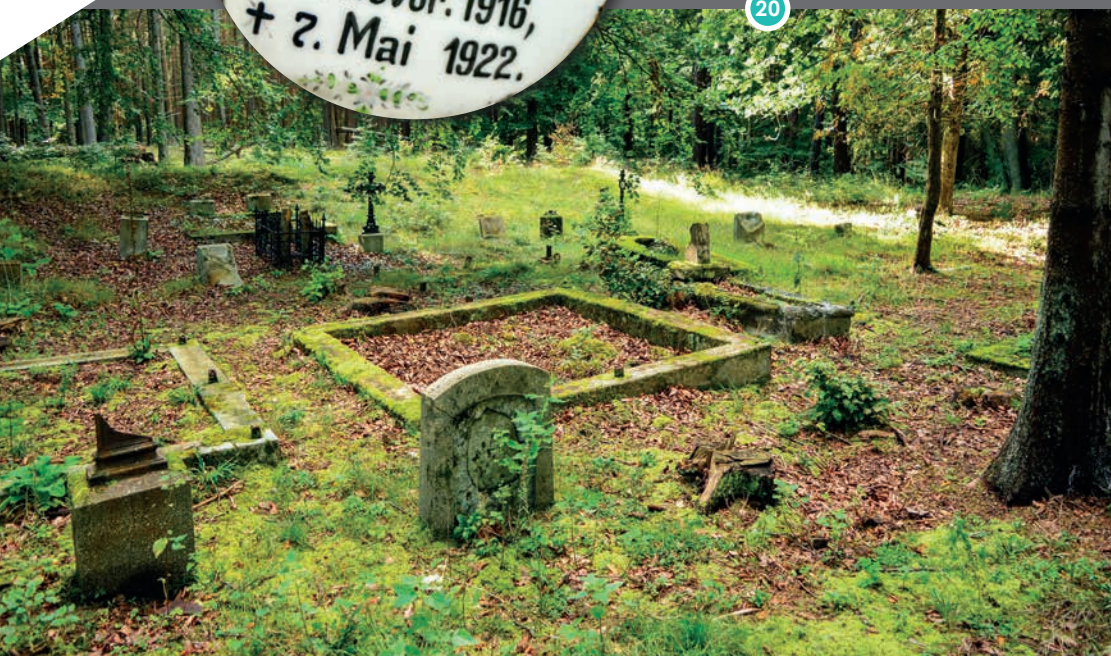
Pierwotnie w obrębie Cecenowa przewidziano dwa miejsca pochówku. Najwcześniej odnotowany cmentarz zorganizowano i użytkowano w okolicy kościoła. Niestety do czasów obecnych nie przetrwały jakiegokolwiek relikty, zacierając tym samym granice jego istnienia. Można jednak napotkać symboliczny pomnik, przypominający o ówczesnych mieszkańcach wsi pochowanych w tym rejonie – znajduje się on tuż za kościołem [▶ str. 28]. Godne uwagi jest również miejsce pochówku zlokalizowane na przeciw obecnego cmentarza komunalnego. Znajdują się tam krzyże upamiętniające Niemców rozstrzelanych przez Rosjan.

❖ Gać

Cmentarz ulokowany jest na wzniesieniu w środku lasu i nie prowadzą do niego żadne oznaczenia. Należy kierować się obecnym szlakiem turystycznym. Miejsce pochówku skupia mogiły ludności zamieszkującej niegdyś Gać i nieistniejący Babidół w latach przedwojennych. Nietypowa lokalizacja ma związek z dawnym przebiegiem drogi Izbica-Żarnowska. Obecnie cmentarz został odrestaurowany z inicjatywy społeczności niemieckiej. Przy wejściu widnieje dwujęzyczna tablica pamiątkowa.

35

❖ Gorzyno

Miejsce pochówku znajdziemy podążając na północ od miejscowości. Mogiły rozproszone są na wzniesieniu, a dawne granice z czasów świetności wyznacza wał z kamieni. Po przebyciu zarośniętej ścieżki, oczom zwiedzających ukazuje się obraz zaniedbanych pozostałości nagrobnych, które podlegają ciągłej dewastacji.

Cmentarz skupia w swoim obrębie poprzewracane kamienne krzyże i postumenty. Napotkać można rozbite czarne płyty nagrobne, będące symbolem aktualnego stanu faktycznego tego obszaru. Istnieje tu wiele pozostałości po różnego rodzaju zdobieniach nagrobnych z tamtych czasów.

W miejscu tym zachowały się różne odsłony pomników nagrobnych. Można tu zaobserwować stylizowane cokoły oraz fragmenty murowanych krzyży z zdobieniami o motywach roślinnych.

36

Miejsce spoczynku znajduje się przy trasie wylotowej z miejscowości, w pobliżu lasu (100 metrów na wschód od drogi do Rumska). Dostęp do dawnego cmentarza ewangelickiego umożliwia brama od strony wschodniej.

Zobaczyć można tu monument dedykowany poległym podczas I wojny światowej mieszkańcom Siodłonia. Swoje miejsce mają również płyty nagrobne i krzyże kamienne. Między drzewami można znaleźć słupek z cegły z cmentarnymi zdobieniami i charakterystycznym gzymsem.

37

❖ Izbica

Cmentarz mieści się przy trasie prowadzącej do Izbicy. Jest on w ciągłym użyciu, dlatego też elementy zabytkowe przeplatają się z akcentami współczesnymi.

Po przekroczeniu bramy wejściowej z cegły, wzrok przykuwa kaplica cmentarna z przełomu XIX i XX wieku. W oddali na wzniesieniu za kaplicą, wyłania się pomnik ku czci poległych w czasie I wojny światowej, do którego prowadzi rząd starych drzew. Nieopodal umieszczono również współczesny pomnik ku czci ofiar II wojny światowej.

22

23

38

39

24

❖ Szczypkowice

Droga do cmentarza w Szczypkowicach nie należy do oczywistych. Skupisko mogił znajduje się niespełna kilometr od wsi, w kierunku północno-wschodnim. W zaawansowanym leśnym krajobrazie można napotkać na liczne rzędy nagrobków. Nie mniej jednak, ekspansja natury spowodowała zatarcie granic tego obiektu. Spośród dzikiej roślinności wyłania się okazały pomnik, wzniesiony ku czci poległych podczas I wojny światowej. W jego sąsiedztwie rozproszone są liczne ramy kamienne, nakreślające układ grobów.

Wśród mogił ostał się w całości kamienny pomnik w formie niewysokiego krzyża z wąskim postumentem u podstawy.

zapomniana historia

40

❖ Wielka Wieś

Cmentarz zlokalizowany jest w obrębie terenów zalesionych na wschód od zabudowań głównych miejscowości. Jego granice z biegiem czasu zatarty się, choć pierwotnie był rozplanowany na planie prostokąta.

Aktualnie znajduje się tu pomnik z XX wieku, ku czci Polaków pomordowanych w przeddzień wyzwolenia ziem polskich. W sąsiedztwie pomnika można dopatrzeć się zagłębienia ze szczątkowymi elementami z czasów świetności owego cmentarza.

41

Skarby natury magia potencjału przyrodniczego

Malownicze krajobrazy, piękne widoki, świeże i czyste powietrze to niezaprzeczalne atuty naszej gminy. To idealne miejsce do wypoczynku fizycznego oraz duchowego dla osób kochających ciszę, spokój, kontemplowanie widoków natury, zachwywanie się soczystą zielenią lasów, łąk, wypełnionych hasającymi dzikimi zwierzętami oraz ptactwem, których liczne gatunki znajdujące się pod ochroną, występują na naszych terenach. Mnogość gatunków fauny i flory zachwyci niejednego konesera dzikiej przyrody. Czyste jeziora pełne różnorodnych gatunków ryb, rezerваты i pomniki przyrody oraz Słowiński Park Narodowy to przyrodnicze atrakcje, które kuszą i zachęcają do zgłębiania tajników tutejszej okolicy.

Nasza piękna ziemia główczycka leży w strefie dwóch regionów: Niziny Gardnieńsko-Łebskiej i Wysoczyzny Damnickiej. Obydwa regiony należą do Wybrzeża Słowińskiego. Podstawowymi elementami kształtującymi teren są płyty moreny czołowej oraz moreny dennej, rynny polodowcowe, doliny rzeczne oraz pradoliny, do których zalicza się Pradolina Łeby (pokrywająca się z zachodnimi i północnymi krańcami gminy), a także uformowana znacznie wcześniej Pradolina Nadmorska.

Charakterystycznymi elementami Wysoczyzny Damnickiej, występującymi w obrębie naszej gminy, są zwarte płyty równinnej moreny dennej, gdzie znajdują się liczne, niewielkich rozmiarów zagłębienia z zalegającą wodą gruntową.

42

Takie ukształtowanie zapoczątkowało rozwój gęsto występujących torfów oraz małych zbiorników wodnych, nazywanych oczkami. Północny kraniec Wysoczyzny pokryty jest pasem pagórków moreny czołowej, które świadczą o obecności fazy gardnieńskiej ostatniego zlodowacenia.

Wspomnieć należy także o Pradolinie Łeby, należącej do rozległych form dolinnych. W jej granicach przebiega koryto rzeki Łeby. Szerokość dna pradoliny waha się w granicach 2-3 km. W niektórych miejscach można zauważyć dominację bujnej roślinności krzewiastej, jednakże głównie znajdują się tu tereny wykorzystywane jako użytki rolne, łąki oraz tereny pastwiskowe. Za sprawą dolin i płynących w nich rzek, wiele gatunków fauny i flory ma możliwość swobodnego przemieszczania się. Tym samym spełniają funkcję tzw. korytarzy ekologicznych.

W obrębie naszej gminy występują stanowiska ptaków chronionych. Określona odległość (zasięg 200 metrów od gniazda) stanowi strefę ścisłej ochrony.

43

Taki rodzaj prewencji zastosowano w przypadku stanowiska puchacza oraz kilku stanowisk orlika krzykliwego. Niedaleko miejscowości Cecenowo usytuowane są miejsca żerowania największego na Pomorzu skupiska lęgowego bociana białego. Poza tym gatunkiem, swoje tereny łowieckie mają tu następujące ptaki drapieżne: orlik krzykliwy, kania czarna, kania rdzawa oraz błotnik łąkowy.

❖ Słowiński Park Narodowy 2

Zwiedzając nasze tereny nie należy zapomnieć o przepięknym krajobrazie Słowińskiego Parku Narodowego, utworzonego w dniu 1 stycznia 1967 roku. Jego otulina wdziera się w północny kraniec gminy. Jego priorytetowym zadaniem jest opieka nad przyrodą nieożywioną – głównie elementami brzegu morskiego o charakterze wydmowym, oraz ochrona cennych i rzadkich form fauny i flory. Słowiński Park Narodowy jest włączony w Koncepcję Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET, za sprawą obszaru o znaczeniu międzynarodowym, nad którym sprawuje pieczę. Teren ten należy również do systemu obszarów chronionych – Natura 2000.

Wyżej wymieniony Park jest czwartym co do wielkości Parkiem Narodowym w Polsce, jednym z dwóch Parków Nadmorskich oraz jednym z 23 Parków Narodowych istniejących w kraju.

44

Najbardziej rozległą część parku stanowi mierzeja, która jest objęta ścisłą ochroną. Występują tu największe pola ruchomych wydmy w Europie. Słowiński Park Narodowy charakteryzuje się ogromną liczbą różnych gatunków traw, krzewów oraz drzew. Występują tu liczne gatunki roślin: malina moroszka, piaskownica zwyczajna, mikołajek nadmorski, storczykowate, bażyna czarna, turzycza piaskowa, przygielka brunatna, rosiczka okrągłolistna, widłak torfowy, zimozioł północny, długosz królewski. W parku obecne są również chronione paprocie, mszaki i porosty, a także glony wyściełające dno morskie.

3

Słowiński Park Narodowy ma do zaoferowania turystom ponad 140 km trasy, wytyczonej na leśnych ścieżkach. Zwiedzać Park należy podążając wyłącznie ściśle wytyczonym szlakiem, aby uchronić elementy strefy chronionej przed zniszczeniem. Na trasie zwiedzania zorganizowano wiele wyposażonych przystanków, które umożliwiają odpoczynek w trakcie wędrówki.

4

45

Oprócz bogactwa flory, park tętni różnorodnością gatunków zwierząt. Świat ten reprezentują m.in.: morświny, foki szare, mroczek posrebrzany, lis rudy oraz bóbr europejski. Stacjonuje tu około 260 gatunków ptaków, w tym: bocian czarny, zimorodek, krwawodziób, rybołów zwyczajny, puchacz, orzeł przedni, orzeł bielik, orlik krzykliwy. Zauważyć można również ogromne bogactwo gatunków, jeśli chodzi o świat owadów. Odnotowano około 490 odmian (w głównej mierze chrząszcze, trzmiele, mrówki, motyle oraz ważki).

Nieodłącznym elementem parku są rozległe jeziora: Gardno, do którego uchodzi rzeka Łupawa oraz Łebsko, do którego ujście ma rzeka Łeba. Wymienione zbiorniki stanowią naturalne siedlisko dla ogromnej liczby ryb oraz przedstawicieli świata roślinnego. Wśród spotykanych tu gatunków, wspomnieć należy o troci wędrownej, łosiosie szlachetnym, okoniu oraz leszczu. W jeziorze Łebsko głównie występują węgorze, karasie oraz szczupaki.

46

47

rezerwaty przyrody

Kolejnym przyrodniczym atutem naszej gminy są rezerwaty przyrody, gdzie podziwiać można rzadko spotykane skupiska roślinne, specyficzne ukształtowanie terenu oraz krajobrazy.

❖ Bagna Izbickie

Poznając kolejne obszary warto dotrzeć na tereny, gdzie zlokalizowane są Bagna Izbickie. Jest to rezerwat o charakterze torfowiskowo-leśnym. W konsekwencji inicjatywy Nadleśnictwa Damnica w 2008 roku pozyskano na rzecz rezerwatu okoliczne torfowiska. Stanowiący integralną całość obszar obejmuje swoim zasięgiem około 850 hektarów. W celu ochrony terenu, dzięki programowi LIFE powstało ponad 120 zastawek, uniemożliwiających odpływ wody, a także wyeliminowano niekontrolowany rozrost brzozy i sosny, aby zapobiec nadmiernemu przesuszeniu torfowiska.

Rezerwat zajmuje obszary w pobliżu Słowińskiego Parku Narodowego i zlokalizowany jest na południe od wsi Izbica. Przeważają tu tereny bujnie pokryte roślinnością oraz obszary bagienne. Głównym atrybutem rezerwatu są rozległe zespoły wrzosowisk atlantyckich, gdzie występują takie gatunki, jak: wrzosiec bagienny, woskownica europejska, przygielka biała, bagno zwyczajne, rosiczka okrągłolistna. Perłą wśród roślinności jest rzadko spotykany w całej Europie leniec bezpodkwiatkowy. Występują tu również mokre łąki, zwane trzęślicowymi. Stanowią one siedlisko dla gromad knieci błotnych, firletek oraz traw.

Bagna Izbickie są rezerwatem ornitologicznym. Gniazdują tu następujące gatunki ptaków: gąsiorek, żuraw, jarzębatka, kania ruda, błotniak stawowy i łąkowy. Bytują tu ssaki: sarny, dziki, jelenie oraz prawem chronione wydry. Rezerwat od 2004 roku został włączony do specjalnych obszarów ochrony siedlisk Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000. W celu ułatwienia obserwacji okolicznej dzikiej przyrody została zbudowana platforma widokowa, dzięki której można podglądać ekosystem w jego naturalnym otoczeniu.

5

48

❖ Torfowisko Poblóckie

Wartym polecenia bez wątpienia jest rezerwat Torfowisko Poblóckie. Obszar ochrony o powierzchni 112,31 hektara należy do grupy terenów torfowisko-leśnych. Jego historia rozpoczyna się z chwilą powołania zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Rolnictwa z dnia 12 października 1982 roku. Niedługo torfowisko było nazywane „diablim bagnem”.

49

Zespół torfowisk bałtyckich zlokalizowany jest w lasach mieszanych. Składa się z torfowiska wysokiego, w formie dobrze zachowanej kopuły z wyraźnym układem siedlisk.

Rezerwat okalają wzniesienia morenowe. Wschodni fragment obfituje w zarosnięte jeziorka dystroficzne. Obecne są na tym obszarze rzadkie gatunki roślin, charakterystyczne dla tego biotopu: wrzosiec bagienny, rościszek okrągłolistny, bagno zwyczajne, itp.

Torfowisko Poblóckie również należy do specjalnego obszaru ochrony siedlisk Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000.

Aby ułatwić poruszanie się po terenie rezerwatu wytyczono ścieżkę edukacyjną wraz z oznakowaniem. Powstała również dedykowana platforma widokowa, z której rozpościera się wspaniały widok na okoliczne skarby przyrody.

To jeszcze nie koniec przyrodniczych oraz krajobrazowych atrakcji naszej ziemi...

50

❖ Gackie Łęgi 7

Kolejnym siedliskiem ornitologicznym jest rezerwat Gackie Łęgi, mieszczący się w okolicach wsi Gać. W ostoi tej występują liczne gatunki ptactwa wodnego, które mogą bez dotkliwej ingerencji człowieka egzystować w swym naturalnym środowisku. Jest to rezerwat ścisły z zakazem wstępu. Okazy ptactwa chronionego można spotkać w rejonie wsi Gać, z pomostu nad jeziorem Łebsko.

❖ Dolina Łupawy

Niewątpliwie cennym przyrodniczo zakątkiem jest również dolina Łupawy. Rzeka Łupawa swój bieg rozpoczyna w jeziorze Jasień. Jej Górski charakter, będący konsekwencją budowy w wielu miejscach jazów, został wykorzystany do stworzenia tzw. kaskady rzeki Łupawy.

Zlokalizowane przy wartkim nurcie młyny wodne zostały przekształcone w elektrownie wodne. Należą do nich: Łupawa, Poganice, Łebień, Drzeżewo, Żelkowo, Smołdzino – zachowały się one do czasów obecnych.

Obszar ten może poszczycić się okazałym siedliskiem glonu hildenbrandia rzeczna, który stanowi świadectwo czystości wód w tym rejonie. Jest to również największe skupisko źródeł w województwie pomorskim.

51

52

8

9

53

❖ Pomosty widokowe

Gmina Główny udostępnia zwiedzającym ciekawą infrastrukturę turystyczną, ułatwiającą eksplorację lokalnych walorów przyrodniczych. Należą do niej pomosty widokowe. W naszej gminie znajduje się ich kilka. Przy wejściu rzeki Łeby do jeziora Łebsko (okolice wsi Gać) znajduje się pomost widokowy wgrzający się w tóń jeziora. Z platformy na końcu kładki rozciąga się rozległy krajobraz wraz z rysującymi się na horyzoncie wydłmami oraz panoramą Izbicy. Na dalszym planie wylania się góra Rowokół. Pomost znajduje się przy trasie szlaku rowerowego R-10.

Kolejny pomost widokowy powstał pomiędzy miejscowościami Gać oraz Żarnowska. Dryfujący podest pozwala bezpiecznie poznać pobliskie mokradła, skracając dystans obserwatorów z dziką naturą.

10

Również pomiędzy miejscowościami Izbica oraz Rżuski Las znajduje się platforma widokowa, z której można podziwiać tereny wrzosowisk, bogatych w rzadko spotykane gatunki florystyczne. Znajduje się on w obszarze Bagien Izbickich.

Dzięki zainstalowanym konstrukcjom mogą Państwo bezpiecznie, bez ryzyka naruszenia naturalnego środowiska chronionych obszarów, podglądać piękno Matki Natury w całej jej krasie.

11

54

Studnia atrakcji nawigacja po gminie

❖ Będziechowo

Jest to niewielka wieś. Nazwa wsi z języka kaszubskiego to Bãzechòwò lub Bãdżèkòwò, natomiast z języka niemieckiego Bandsechow.

atrakcje

- usytuowanie na szlaku Nadmorskiej Trasy Turystyki Samochodowej;
- świetlica wiejska, dostępna również dla turystów;
- plac zabaw.

❖ Cecenowo

Początki wsi datowane są na XIII wiek. Cecenowo stanowiło główną siedzibę Kaszubów. Działała tu gorzelnia, tartak, znajdował się hotel, kilka sklepów oraz zakłady rzemieślnicze. Wieś jest zbudowana w układzie wielodrożnicowym. Cecenowo jest oddalone w odległości około 15 km od nadmorskiej miejscowości Łeba.

2

Granica wsi, równoległa z granicą gminy, przebiega tu ściśle wzdłuż nurtu rzeki Łeby, będącej obiektem pożądania wśród kajakarzy i rybaków.

atrakcje

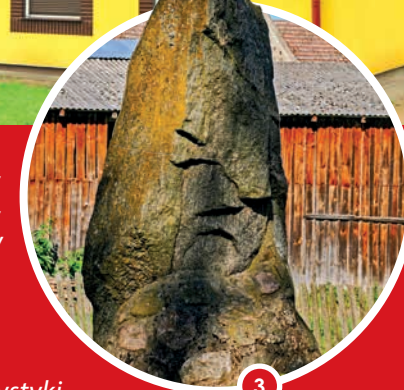
- przez wieś przebiega Nadmorska Trasa Turystyki Samochodowej;
- liczne gniazda bociana białego (jest to trzecia w Polsce wieś pod względem liczebności gniazd tego ptaka);
- możliwość zakupu produktów rolnych (owoce, warzywa);
- zabytkowy kościół pw. Najświętszej Maryi Panny [► str. 27];
- historyczny cmentarz [► str. 34];
- boisko sportowe;
- świetlica wiejska, plac zabaw;
- pałac [► str. 8].

❖ Choćmirówko

Powstanie wsi jest datowane na I połowę XIX wieku. Jednym z jej włodarzy był ród von Stojentin.

atrakcje

- usytuowanie na szlaku Nadmorskiej Trasy Turystyki Samochodowej;
- dwór z XIX wieku;
- świetlica wiejska.

3

56

4

55

❖ Ciemino

Znajduje się w północnym rejonie gminy Główny. Wieś przecina rzeka Skórzynka. Powstał tu późno klasycystyczny dwór, zaadaptowany na potrzeby świetlicy wiejskiej. Obiekt znajduje się w bliskim sąsiedztwie parku z pomnikowymi okazami drzew. W Cieminiu rozpościerają się tereny rezerwatu Ciemińskie Błota – w swoich granicach chroni on specyficzny układ roślinności nadbrzeżnej. Odbijają się tu łęgi m.in.: myszółowa, kani rdzawej i błotniaka popielatego.

🔍 atrakcje

- wieś jest usytuowana na trasie Międzynarodowego Szlaku Rowerowego R-10 [► str. 85];
- świetlica wiejska;
- park;
- liczne stada krów na łąkach okalających wieś.

5

❖ Dargoleza

Jest to niewielka wieś, która na przestrzeni dziejów była we władaniu różnych rodów – m.in.: von Massow, Zitzewitz, Damerow. W latach 1870-1914 czynna była cegielnia (nie zachowała się do czasów obecnych). Aktualnie znajdują się tu zabudowania gospodarcze, przekształcone na mieszkania.

🔍 atrakcje

- zdewastowany park z XIX wieku;
- usytuowanie na trasie rowerowej – Dla odpoczynku i zdrowia (14 km);
- świetlica wiejska;
- plac zabaw.

6

❖ Drzeżewo

Miejscowość przylega do koryta rzeki Łupawy. W historii tej lokacji odznaczył się przede wszystkim ród von Wobeser oraz ich następca – rodzina von Massow.

🔍 atrakcje

- wieś leży na trasie Niebieskiego Pieszego Szlaku Doliny Łupawy;
- usytuowanie na Szlaku wodnym na rzece Łupawie;
- elektrownia wodna.

❖ GAĆ

Miejscowość ulokowana jest w rejonie południowego brzegu jeziora Łebsko. Wieś zaliczana jest do sołectwa Izbica.

Z języka niemieckiego wieś nazywano „Speck”. W polskim języku potocznym „gać” wywodzi się od wiązki chrustu, gałęzi, które na wzór bobrów, wykorzystywano w celu umacniania tamy.

🔍 atrakcje

- wieś leży na trasie Międzynarodowego Szlaku Rowerowego R-10 [▶ str. 85];
- przebiega tu trasa Szlaku Południowego Pieszego Żółtego;
- jezioro Łebsko, rzeka Łeba wraz z jej ujściem do jeziora;
- pomost widokowy na jezioro z panoramą wydm [▶ str. 53] (z miejscowości również rozlega się widok na diuny – ruchome wydmy piaskowe);
- pomost widokowy na mokradła przy trasie Gać-Żarnowska [▶ str. 53];
- cmentarz historyczny [▶ str. 35];
- Słowiński Park Narodowy [▶ str. 44];
- rezerwat przyrody Gackie Łęgi (ornitologiczny) [▶ str. 51];
- rezerwat przyrody Olszyna (wchodzący w skład Słowińskiego Parku Narodowego);
- wieś leży na trasie Szlaku św. Jakuba, we fragmencie Lęborskiej Drogi św. Jakuba.

Główczyce

Wieś rozpoczęła swoją historię w 1026 roku. Niebagatelny wpływ na dzieje tych okolic miała instytucja kościoła. Znaczące dla tego rejonu były starania o utrzymanie języka kaszubskiego. Według niemieckich zapisów, Główczyce były mekką pielgrzymkową ludności kaszubskiej. Liczne rody przysłużyły się rozwojowi Główczyc. Jednym ze znamienitszych jest bez wątpienia ród von Puttkamer, który wziął we władanie wieś w XV wieku.

Główczyce o zabudowie małomiasteczkowej w okresie międzywojennym bardzo dobrze prosperowały, biorąc pod uwagę infrastrukturę przemysłową. Znajdowała się tu mała fabryka maszyn rolniczych.

Do dnia dzisiejszego Główczyce są sercem naszej gminy. Ta największa miejscowość liczy około 2 tysięcy osób. Zlokalizowane są tu usługi: bank, bankomat (24h), 2 stacje paliw, markety spożywcze i budowlane, sklepy (przy ul. Mickiewicza można zakupić podstawowe części wymienne do rowerów), poczta, komisariat policji, fryzjer, itp. Koniecznie należy odwiedzić park w centrum wsi nad rzeczką Struga Główczycka – miejsce rekreacji i odpoczynku.

9

atrakcje

- usytuowanie na trasie Międzynarodowego Szlaku Rowerowego R-10 [► str. 85];
- przez wieś przebiega szlak Nadmorskiej Trasy Turystyki Samochodowej;
- kościół neogotycki (ul. Kościuszki 9) [► str. 29];
- Gminny Ośrodek Kultury w Główczycach (GOK) [► str. 77];
- świetlica usytuowana przy GOK;
- pałac (ul. Mickiewicza 10) [► str. 11];
- Hala Sportowa, stadion sportowy (ul. Skórzyńska 5) [► str. 79];
- gład narzutowy „Maczuga Stolema” usytuowany nieopodal hali;
- gosp. agroturystyczne „Stajnia Cykada” (ul. Osiedle 5A) [► str. 86];
- Stajnia Perseusz (Szosa Słupska 8) [► str. 86];
- nauka jazdy konnej;
- lokal gastronomiczny „Gościniec Staropolski” (ul. Podgórna 9) [► str. 95];
- pizzeria „Ka-Ja” (ul. Słupska 17).

62

10

atrakcje gminy

Gmina Główczyce [1-6]

Powrót do korzeni [7-41]

Skarby natury [42-54]

Studnia atrakcji [55-74]

Turystyczne polowanie [75-76]

Z duchem czasu [77-88]

Kalejdoskop wydarzeń [89-94]

Kompas turystyczny [95-96]

❖ Gorzyno

W XV wieku wytyczono pierwsze granice administracyjne tej miejscowości. Pierwszymi lennikami byli członkowie rodu von Stojentin, następnie Gorzyno przejęła we władanie rodzina von Wobesser. Ostatecznie w XIX wieku wsią dysponowała rodzina von Bellow. Jest to wieś o zabudowie wielodrożnicowej. Główny obszar zabudowań przylega do drogi powiatowej. Znajdują się tu budynki folwarczne, które wzniesiono na przełomie XIX i XX wieku.

🔍 atrakcje

- pałac z zabudowaniem folwarcznym [► str. 10];
- świetlica wiejska;
- plac zabaw;
- gospodarstwo agroturystyczne Anna i Krzysztof Cholewińscy.

63

❖ Izbica

Wieś zaistniała na kartach historii już w XVI wieku. W roku 1519 ród von Stojentin objął pieczę nad Izbicą. Na przestrzeni lat kilkakrotnie zmieniała swoją przynależność – w rolę włodarzy wcieliły się rody: Braunschweig, Blankensee auf Zipkow, Kleist, Bluhm. Do roku 1912 podlegała parafii Głównicy. W tym okresie powołano kościół gminny. Zabudowa w znaczącej części skupia się równolegle do ulicy, która naśladuje brzeg jeziora Łebsko. We wsi zlokalizowana jest Baza Turystyczna z całorocznymi miejscami noclegowymi oraz małym barem. W miejscowości częstym widokiem są strażacy OSP Izbica, którzy aktywnie działają na rzecz miejscowości i gminy. Latem przeprowadzają ćwiczenia, umożliwiając udział w ciekawej, niezaplanowanej i innej od wszystkich atrakcji regionu.

🔍 atrakcje

- leży na trasie Południowego Szlaku Pieszego Żółtego;
- kościół św. Józefa [► str. 31];
- stary cmentarz ofiar I Wojny Światowej [► str. 37];
- pomost widokowy na wrzosowiska pomiędzy miejscowościami Izbica a Rzuski Las [► str. 54];
- gospodarstwa agroturystyczne, pole namiotowe, domki campingowe;
- punkty widokowe na ruchome wydmy;
- wieś leży na trasie Szlaku św. Jakuba, we fragmencie Łęborskiej Drogi św. Jakuba;
- rezerwat przyrody Bagna Izbickie [► str. 47]; oraz jezioro Łebsko;
- świetlica wiejska;
- plac zabaw;
- liczne, malowniczo usytuowane ścieżki sprzyjające nordic walking, bieganiu i spacerom;
- lasy bogate w grzyby, jagody i żurawinę;
- przebiega tu trasa Międzynarodowego Szlaku Rowerowego R-10 [► str. 85].

64

❖ Pobłocie

Miejscowość uplasowała się na drugim miejscu w grupie największych w gminie, zarówno pod względem powierzchni, jak i liczby ludności. Pobłocie istnieje w dokumentach historycznych od XV wieku. Pierwotnie wsią zainteresował się ród von Tessen, a następnie władanie nad nim przejął ród von Hoym.

Próbę czasu przetrwał tu pałac, który został zmodernizowany na potrzeby oświaty (mieści się tu szkoła). Na swoim miejscu pozostały obiekty zabudowy wiejskiej z zachowaniem układu ruralistycznego. Z tej też przyczyny centralna część wsi została objęta ścisłą ochroną zabytkową. Po przebyciu odcinka drogi o długości niespełna kilometra, na wschód od Pobłocia, po przeciwległej stronie czynnego cmentarza, można napotkać teren dawnego cmentarza ewangelickiego z końca XIX w. (w chwili obecnej zupełnie zdewastowany).

65

🔍 atrakcje

- leży na trasie szlaku rowerowego Dla odpoczynku i zdrowia (14 i 24 km);
- usytuowanie na trasie Nadmorskiej Trasy Turystyki Samochodowej;
- Wiejski Dom Kultury (Pobłocie 10);
- rezerwat przyrody Torfowisko Pobłockie [► str. 49];
- boisko piłki nożnej przy szkole
(w niedzielę częste rozgrywki Klubu Sportowego Jantaria Pobłocie).

❖ Podole Wielkie

Założycielskie początki udokumentowano w XV wieku. Wiek później zawitał w to miejsce ród von Stojentin – pierwszy znany zarządca tego terenu. Przez lata wieś popadała we władanie szeregu właścicieli. Ostatnie prawa do majątku nabył przedstawiciel rodu von Puttkamer. Wieś jest ułożona na wzniesieniu z wykorzystaniem układu ulicówkowego.

🔍 atrakcje

- leży na trasie rowerowej Dla odpoczynku i zdrowia (24 km);
- zespół pałacowo-parkowy z XIX wieku [► str. 14];
- historyczne młyny, dom mieszkalny i stodoła (w sąsiedztwie pałacu);
- świetlica wiejska (Podole Wielkie 18A);
- cmentarz historyczny.

66

❖ Przebędowo

Ród Prebentow rozpoczyna dzieje tej wsi. Miejscowość ewoluowała pod opieką kilku pomorskich rodów: Massow, Stojentin, Puttkamer, Hoym, Goddentow. Ostatnim właścicielem ziemskim była rodzina von Zitzewitz.

Miejscowy dwór uległ rozbiórce w latach 60-tych ubiegłego wieku. W układzie urbanistycznym zachowały się zmodyfikowane budynki gospodarcze oraz nieliczne siedliska należące do robotników folwarcznych. Obecna zabudowa koncentruje się na obrzeżach zboczy niecki, skąd rozpościera się widok na częściowo wymarły staw wraz z ciekim wodnym.

atrakcje

- leży na trasie rowerowej Dla odpoczynku i zdrowia (14 i 24 km);
- budynki gospodarcze z XIX wieku;
- świetlica wiejska.

❖ Równo

Założone w XIII wieku stanowiło lenno rodu Stojentin. Lata 70-te i 80-te przyniosły kres w dziejach miejscowości w związku z rozbiórką miejscowego dworu. Pozostały natomiast nieliczne budynki gospodarcze, wciągnięte na listę Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Do naszych czasów przetrwał historyczny rozkład zabudowań. W latach 1975-1998 Równo przynależało do województwa śląskiego.

atrakcje

- grobowce z XVIII wieku, nieopodal wyburzonego już dworu [► str. 16];
- cmentarz historyczny, założony na północ od drogi dojazdowej do wsi.

❖ Rumsko

Ewolucję miejscowości zainicjował ród von Stojentin. Majątek zaistniał w historii kilku lokalnych rodów, między innymi był w posiadaniu rodu von Krockow. Na południowy-zachód od wsi, w pobliżu miejsca po dawnym dworcu kolejowym, na wyżynie, zlokalizowane jest wczesnośredniowieczne grodzisko założone przez Słowian w IX wieku. Powstało na wzór typowego słowińskiego grodziska bagienne.

Istotnym wyróżnikiem wsi jest zabudowa folwarczna, datowana na połowę XIX i I ćwierć XX w. Murowaną gorzelnię wpisano do ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Pracownicy obiektu wytwarzali spirytus oraz płatki ziemniaczane. Zatrudnieni do pozyskiwania drewna niemieccy jeńcy wojenni, dostarczali opał na potrzeby produkcji alkoholu dla Rosjan.

Przed wojną blisko wsi przebiegał trakt kolejki Słupsk-Dargoleża, zdemontowany przez armię radziecką w 1945 r. Rumskim rodowodem może poszczycić się kompozytor Max Stojentin.

🔍 atrakcje

- świetlica wiejska (Rumsko 20);
- znajduje się w przebiegu Nadmorskiej Trasy Turystyki Samochodowej;
- boisko sportowe.

❖ Rzuszcze

XV wiek rozpoczyna genezę miejscowości. Charakterystyczny wielodrożny układ wsi docenił ród von Kleist, przejmując jej dobra lenne. Świadkiem historii jest zachowany pałac, którego parter mieści świetlicę wiejską. Wśród zabudowy lokalnej perłą architektury stanowią dwa budynki szachulcowe.

🔍 atrakcje

- przez wieś biegnie Nadmorska Trasa Turystyki Samochodowej;
- pałac z XIX wieku;
- świetlica wiejska (znajdująca się na parterze pałacu);
- budynek mieszkalny z początku XX wieku;
- szachulcowy budynek z drugiej połowy XIX wieku.

❖ Siodłonie

Wieś wraz z Rumskiem i Równem włączono do lenna rodu von Stojentin. Zwarta zabudowa tworzy niewielkich rozmiarów wieś o układzie wielodrożnym. Szczególną uwagę przykuwa zachowana architektura mieszkaniowa, w postaci kamiennych czworaków.

🔍 atrakcje

- cmentarz historyczny [► str. 38];
- świetlica wiejska.

❖ Skórzyno

Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z XIII wieku. Majątek należał do rodziny von Stojentin. Wieś tworzy niewielki układ zabudowy z przeważającymi konstrukcjami folwarcznymi. W krajobrazie Skórzyna nie występują zabudowania wielorodzinne.

Centrum osady skrywa zespół pałacowo-parkowy z XIX wieku. Frontalną fasadę obiektu uzupełnia owalny podjazd z kamiennym murkiem. Za pałacem pozostały szczątkowe nasadzenia parkowe.

🔍 atrakcje

- zespół pałacowo-parkowy z XIX wieku [► str. 17].

69

70

❖ Stowięcino

Początkowo wieś była w rękach rodziny von Stojentin. Następni władarze to ród Zitzewitz, Puttkamer i ostatecznie Scheunemann (do końca II Wojny Światowej). Zachowane fragmenty zabudowy odzwierciedlają pierwotny układ ulicówki. We wsi istniał zespół dworsko-parkowy, który nie przetrwał próby czasu. W Stowięcinie znajduje się zabytkowy kościół pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika.

22

atrakcje

- park z XIX wieku (przynależał do pałacu);
- zabytkowy kościół (Parafia Rzymskokatolicka św. Stanisława Biskupa) [► str. 32];
- świetlica wiejska.

❖ Szczypkowice

Wieś na przestrzeni XIV i XVIII wieku wchodziła w skład dóbr lennych rodziny von Stojentin. Ich schedę przejęły rody Podewils i Blankensee. W XIX wieku powstał na tym terenie dwór oraz wytyczono granice parku.

atrakcje

- pałac z lat 40-tych XIX wieku [► str. 19];
- cmentarz historyczny [► str. 39];
- świetlica wiejska (Szczypkowice 40A);
- boisko z szatnią sportową;
- rozgrywki piłki nożnej (Klub Sportowy Sokół Szczypkowice);
- kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa.

23

❖ Wielka Wieś

Jest to kolejny majątek przyłączony do dóbr lennych rodu von Stojentin. Obecność folwarku wzmiankowano w źródłach historycznych już w 1784 roku. We wsi pomimo upływu czasu, przetrwały do dziś kompletne założenia zagrodowe. Wielka Wieś koncentruje zabudowania o charakterze ulicówki. Prym na tle architektury osady wiejskiej pałac wybudowany za czasów panowania rodu Mitzlaff.

Część pałacowo-parkowa jest odosobniona od reszty zabudowań w granicach wsi i zlokalizowana po jej południowej stronie. Doskonale zachowany układ urbanistyczny, obfitujący w ważne kulturowo obiekty, stanowi regionalną namiastkę skansenu.

atrakcje

- pałac z XIX wieku [► str. 20];
- cmentarz historyczny [► str. 41];
- świetlica wiejska (Wielka Wieś 41).

72

❖ Wolinia

Założona w XV wieku, przeszła we władanie rodu Puttkamerów. Miejscowość skonstruowana w układzie ulicówki. Zespół dworsko-parkowy pobudowano w sercu wsi. Podlega on ścisłej ochronie konserwatora. Park pałacowy przylega do głównej arterii drogowej osady. Na tle zabudowań wyróżnia się cenny historycznie budynek mieszkalny.

atrakcje

- leży na trasie rowerowej Dla odpoczynku i zdrowia (14 i 24 km);
- pałac z oficynami [► str. 21];
- świetlica wiejska;
- plac zabaw.

24

25

❖ Wykosowo

Niewielka wieś, przez lata należąca do rodu von Stojentin. Najbardziej okazały zabytek Wykosowa stanowi klasycystyczny murowany pałac z kompleksem założenia parkowych. W granicach osady zachowały się pomnikowe okazy drzew. Do dziś odwiedzających wita aleja starych drzew wzdłuż drogi. Wieś cechuje rralistyczny układ wielu zagród.

🔍 atrakcje

- zespół pałacowo-parkowy z XIX wieku [▶ str. 22];
- świetlica wiejska.

73

❖ Żelkowo

Przez miejscowość przebiega droga wojewódzka numer 213, skupiająca dawną zabudowę, odzwierciedlającą układ wielodrożny. Żelkowo legitymuje się przede wszystkim parkiem dworskim z XIX wieku oraz kościołem neogotyckim, przebudowanym w 1897 roku.

26

Przez Żelkowo meandruje rzeka Łupawa, będąca obiektem pożądaniam amatorów kajakarstwa, za zasługą odcinków o charakterystyce górskiej oraz towarzyszącym okolicznościom przyrody wzgórz pokrytych lasem. Z nurtu rzeki korzysta elektrownia wodna Żelkowo – największa spośród zbudowanych w regionie. Uruchomiona w roku 1907-1909, uciepiała na skutek działań wojennych w okresie II wojny światowej, aby w 1954 roku powrócić do czasów swojej świetności. Jest w stanie wygenerować 2,3 MWh w ciągu roku.

🔍 atrakcje

- przebiega tu Nadmorska Trasa Turystyki Samochodowej;
- leży na trasie Szlaku wodnego na rzece Łupawie;
- lokalizacja na Szlaku Doliny Łupawy Pieszym Niebieskim;
- zabytkowy kościół z XIX wieku [▶ str. 33] oraz pałac [▶ str. 23];
- rzeka Łupawa wraz z zabytkową elektrownią wodną;
- gospodarstwa agroturystyczne;
- świetlica wiejska;
- boisko sportowe, zlokalizowane w sąsiedztwie szkoły.

27

74

❖ Żoruchowo

Drogę do miejscowości okala aleja dębowa. Zabudowa mieszkalna Żoruchowa tworzy układ rozproszony. Na zapomnianym, przedwojennym cmentarzu wiejskim znajduje się granitowy pomnik ku pamięci ofiar I wojny światowej.

🔍 atrakcje

- usytuowanie na trasie pieszej – Szlak Doliny Łupawy;
- pałac z XIX wieku [▶ str. 25];
- cmentarz ofiar I Wojny Światowej;
- szachulcowy budynek z piecem chlebowym z drugiej połowy XIX wieku;
- świetlica wiejska.

Turystyczne polowanie zostań zdobywcą szlaku!

Nasza gmina położona jest na bardzo malowniczym terenie. Pasjonaci aktywnego spędzania czasu, którzy chcą poznać urokliwe zakątki oraz historyczne zakamarki, mają do wyboru kilkadziesiąt kilometrów szlaków turystycznych.

Każdy turysta znajdzie tu coś dla siebie, ponieważ nasz obszar przecinają rozmaite szlaki, które pozwalają w niecodzienny sposób zaaranżować swój odpoczynek i zerwać z rutyną.

Na piechurów, którym niestraszone niezliczone kilometry spaceru w asyście ostoji przyrody i malowniczych krajobrazów na horyzoncie, czekają trasy piesze. Do wyboru są szlaki:

- Szlak Południowy (PM-1502-y, pieszy, żółty) – szlak liczy 36 km;
- Szlak Doliny Łupawy (niebieski) – 30 km.

Osoby, które preferują dłuższe trasy do zwiedzania, siedząc wygodnie w fotelu samochodu, mają możliwość skorzystania z:

- Nadmorskiej Trasy Turystyki Samochodowej – 45 km drogą woj. 213.

Turyści, miłujący się w jeździe na rowerze, zorientowani na aktywną eksplorację, mają do wyboru następujące trasy rowerowe:

- Dla odpoczynku i zdrowia – trasa rowerowa (14 km);
- Dla odpoczynku i zdrowia – trasa rowerowa (24 km);
- Szlak rowerowy R-10.

Niewątpliwie wspaniałą atrakcją dla fascynatów przygody na wodzie z wiosłem w rękach, fanów kajakarstwa, jest możliwość zwiedzania naszych terenów poprzez szlaki wodne. Naszą dumą jest:

- Szlak wodny na Rzece Łupawie;
- Szlak wodny na Rzece Łebie.

Oprócz wymienionych tras turystycznych na terenie naszej gminy wiedzie Szlak św. Jakuba.

Jest to trakt pielgrzymkowy do katedry Santiago de Compostela w północno-zachodniej Hiszpanii.

Więcej informacji o dokładnym przebiegu i atrakcjach w obrębie poszczególnych szlaków zamieszczono w dołączonej mapie turystycznej.

Znajdą tam Państwo szczegółowe parametry każdej z tras wraz z ich skrupulatną charakterystyką, która pozwoli dopasować do oczekiwań zwiedzania, kierunek i formę eksploracji naszej gminy. Dostępna infrastruktura turystyczna pozwala dobrać szlak zgodnie z możliwościami kondycyjnymi, stanem zdrowotnym oraz pomysłem na spędzenie wolnego czasu. **Mapa zawiera również zaznaczone miejsca i obiekty omawiane w niniejszym przewodniku.**

75

76

Z duchem czasu

Gmina Głównyce współcześnie

Wychodząc na przeciw oczekiwaniom naszych mieszkańców i odwiedzających gminę, możemy pochwalić się szeroko zakrojoną ofertą kulturalną. Zainteresowani mogą spełniać się i rozwijać, dzięki ambitnym działaniom kluczowych instytucji z tutejszego terenu.

❖ Gminny Ośrodek Kultury

GOK to najważniejsza instytucja, która prowadzi działalność w zakresie kultury, sportu, propagowania czytania książek oraz stymulowania do efektywnego wykorzysta-

nia wolnego czasu. Wielozadaniowość GOK-u ukierunkowana jest na zachęcenie i zainteresowanie aktywnej rzeszy osób, głównie wśród mieszkańców, do szerzenia wpływu kultury i sztuki na życie lokalne. Bardzo duży nacisk jest kładziony na rozwój wszelkich lokalnych imprez oraz uroczystości, z zachowaniem wysokiego poziomu i rangi tych wydarzeń.

GOK GMINNY OŚRODEK KULTURY
W GŁÓWCZYCACH

Ponadto w ramach aktywizacji są prowadzone zajęcia muzyczne, plastyczne, szerokie spektrum zajęć tanecznych. Dostępne są lekcje samoobrony, karate, treningi break-dance, a także spotkania wolontariuszy, którzy działają w różnych kierunkach pomocy. GOK prężnie funkcjonuje, jako pomysłodawca i realizator różnych imprez o charakterze kulturalno-rekreacyjnym, plenerowym. Mają one przyczynić się do integracji między mieszkańcami, a także dostarczyć świetną zabawę osobom przyjezdnym oraz turystom. Wśród unikatowych imprez kulturalnych wyróżnić można „Głównycki Festiwal Lata”, czy też Dożynki Gminne.

Poza tym w kalendarzu imprez naszego ośrodka kultury na stałe goszczą różnego rodzaju spotkania oraz imprezy cykliczne: mikołajki dla najmłodszych, konkurs na najpiękniejszą palmę oraz pisanek, Dzień Kobiet dla członkiń Kół Gospodyń Wiejskich, Bale Seniora oraz wiele, wiele innych uroczystości. Od września 2012 r. nasz GOK należy do regionalnej sieci Eurodesk Pomorze. Sprawuje także pieczę nad trzema bibliotekami publicznymi, które znajdują się w naszej gminie. Główna biblioteka publiczna ma swoją siedzibę w Głównyccach, natomiast jej dwie filie znajdują się w miejscowości Pobłocie oraz Gorzyno.

79

2

❖ Hala sportowa

Pod patronatem GOK działa również Hala Sportowa w Główczych. Korzystają z niej gminne szkoły, kluby sportowe. Odbývają się tu lekcje karate, samoobrony, aerobik oraz zajęcia zumbi. Mieści się tu również siłownia, dostępna zarówno dla zwolenników zdrowego stylu życia, jak i miłośników wyrzeźbionej tężyzny fizycznej.

W Gminie Główczyce znajdują się jeszcze trzy hale sportowe przy szkołach w Stowięcinie, Poblóciu i Żelkowie. Korzystają z nich w dużej mierze uczniowie.

3

❖ Świetlice wiejskie

Naszą chlubą są świetlice wiejskie, otwarte również dla turystów. Niektóre z nich zostały wyremontowane w ramach projektu realizowanego z funduszy Unii Europejskiej „Odnowa i rozwój wsi” objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (np. świetlica w Choćmirówku, Żelkowie, Rzuszcach). Pod patronatem GOK działa Wiejski Dom Kultury (WDK) w Poblóciu oraz 22 świetlice wiejskie, gdzie młodzi mieszkańcy z terenów wiejskich mogą brać udział w zajęciach, które są przeprowadzane w godzinach popołudniowych.

4

80

5

aktywna gmina

Dzięki realizacji projektu „Integracja środowisk wiejskich tworząc warunki do działalności kulturalnej, poprzez budowę świetlic wiejskich w Przebędowie Słupskim i Podolu Wielkim oraz remont świetlicy w Rzuszczach”, w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” powstały nowe świetlice w Przebędowie oraz Podolu Wielkim.

Na terenie gminy Głównyzyce funkcjonują 22 świetlice wiejskie:

1. Świetlica wiejska w Będziechowie;	12. Świetlica wiejska w Przebędowie;
2. Świetlica wiejska w Cecenowie;	13. Świetlica wiejska w Rumsku;
3. Świetlica wiejska w Ciemnie;	14. Świetlica wiejska w Rzuszczach;
4. Świetlica wiejska w Choćmirówku;	15. Świetlica wiejska w Siodłoni;
5. Świetlica wiejska w Dargolezie;	16. Świetlica wiejska w Stowięcinie;
6. Świetlica przy GOK Głównyzyce;	17. Świetlica wiejska w Szczypkowicach;
7. Świetlica wiejska w Gorzynie;	18. Świetlica wiejska w Wielkiej Wsi;
8. Świetlica wiejska w Izbicy;	19. Świetlica wiejska w Wolini;
9. Świetlica wiejska w Kłęczynie;	20. Świetlica wiejska w Wykosowie;
10. Wiejski Dom Kultury w Pobłociu;	21. Świetlica wiejska w Żelkowie;
11. Świetlica wiejska w Podolu Wielkim;	22. Świetlica wiejska w Żoruchowie.

Celem działalności świetlic wiejskich jest integracja lokalnych mieszkańców, zachęcenie ich do aktywności na rzecz wsi oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i sportowej. Świetlice wiejskie są miejscem przeprowadzania zorganizowanych inicjatyw lokalnych.

81

❖ Place zabaw

W licznych miejscowościach z terenu gminy Głównyzyce usytuowane są place zabaw. Większość z instalacji została odnowiona z pomocą środków unijnych, z których gmina sprawnie korzysta. W ostatnich latach nowe place zabaw powstały między innymi w miejscowościach: Cecenowo, Choćmirówko, Ciemno, Podole Wielkie, Rumsko, Skórzyno, Stowięcino, Warblino, Wielka Wieś i Żoruchowo.

82

Place w pełni są dostosowane do potrzeb małych mieszkańców. Dzięki modernizacji, stanowią bezpieczną alternatywę dla spędzania czasu wolnego.

Oczywiście turyści, którzy przybywają do nas wraz ze swoimi pociechami, śmiało mogą korzystać z istniejących miejsc dziecięcej zabawy.

❖ Inwestycja w turystykę

Mając na celu uwypuklenie walorów naszego regionu pod kątem ekspansji turystycznej, uczestniczymy w inwestycjach wspierających krajoznawstwo. Ambicje gminy Główny wpisywają się w strategię województwa pomorskiego.

rowy i toalety. Przy tym zmiany przewidziano w najbliższej okolicy – teren zostanie zmodernizowany dzięki grupom estetycznej zieleni. Cały kompleks otrzyma również nawierzchnię z kruszywa oraz z desek na legarach.

83

Pomorskie Szlaki Kajakowe to długofalowe przedsięwzięcie Samorządu Województwa Pomorskiego, zorientowane na stworzenie nowych szlaków wodnych w województwie pomorskim, w celu rozkwitu turystyki kajakowej. Do głównych starań należy modernizacja blisko 1500 km obecnych i planowanych pomorskich szlaków kajakowych. Istotą działań jest powstanie infrastruktury kajakowej poprzez m.in.: utworzenie i rozbudowę przystani kajakowych i pól biwakowych, wytyczenie przenosek w miejscach tamujących swobodny spływ, umożliwienie wygodnego dostępu do miejsc wodowania. Plan zakłada także opracowanie jednolitego systemu oznakowania szlaków, automatyczny system informacji kajakowej oraz zabiegi informacyjno-reklamowe.

Projekt „Rzeka Łeba – uwolnij energię natury” obejmuje wdrożenie w obrębie cieku wodnego niezbędnych instalacji i zaplecza technicznego, za łączną kwotę ok. 2,3 mln zł.

W naszej gminie zmiany będą odczuwalne głównie na terenie przy moście w miejscowości Gać. Zaplanowano tu pomost, dedykowany do wyjmowania i wodowania kajaków, a także miejsce szeroko pojętego wypoczynku: wiata z ławo-stołem, ławki, suszarka na kajaki, stojaki na rower, przybornik rowe-

84

Pomorskie Szlaki Rowerowe – program stanowi kompleks działań prowadzących do adaptacji odcinków dróg lokalnych i szlaków rowerowych na potrzeby turystyki jednośladowej. Inicjatywa ta przoduje w skali regionu i jest jedną z bardziej liczących się na tle kraju. Zmodernizowane odcinki będą dostępne dla zainteresowanych już w 2020 r.

Pomorska Trasa Rowerowa, oznaczona symbolem R-10, oraz Wiśłana Trasa Rowerowa R-9 (WTR), zostaną wzbogacone o dwa odcinki szlaków rowerowych o imponującym zasięgu. Zaplanowana infrastruktura towarzysząca pozwoli komfortowo przemierzać wytyczoną trasę, również w niesprzyjających warunkach atmosferycznych, z uwagi na obecność unikatowych miejsc postojowych, zaprojektowanych w celach odpoczynku i schronienia.

85

Międzynarodowy Okrężny Szlak Rowerowy R-10 sieci EuroVelo w granicach kraju osiąga 588 km i wyznacza go zielony symbol roweru na białym tle. Swój bieg rozpoczyna w Świnoujściu (województwo zachodniopomorskie) i prowadzi do Gronowa (województwo warmińsko-mazurskie). Szlak R-10 w rejonie gminy przeplata się z najistotniejszymi atutami przyrodniczymi, odwiedzając także obszary chronione, na czele których znajduje się Słowiński Park Narodowy [► str. 44].

W ramach modernizacji duży nacisk położono na wprowadzenie systemu oznakowania i ustanowienia dogodnych miejsc przystankowych. Przebieg planowanej trasy ma ścisły i bezpośredni związek z topografią kluczowych atrakcji. Innymi słowy, szlak rowerowy R-10 dedykowany jest amatorom podróży wyznaczanej siłą własnych mięśni, nastawionych na turystyczną eksplorację w sprzyjających warunkach technicznych.

❖ Atrakcje agroturystyczne

11 Stajnia Koni Cykada

W bliskiej odległości od parku nad rzeką Struga Głównicza, umiejscowiona jest stajnia, dedykowana pasjonatom obcowania z końmi i spędzania czasu w siodle. Obiekt kieruje swoją ofertę zarówno do lokalnych mieszkańców, jak i turystów. Stajnia umożliwia naukę jazdy konnej, skoków, a także oferuje zajęcia hipoterapeutyczne, wspomagające korekcję wad postawy. Również najmłodszy wielbiciel przygody z koniem, mogą spróbować swoich sił w jeździe na kucu. Dopelnienie oferty Stajni Cykada stanowią miejsca noclegowe.

12 Stajnia Perseusz

Dla odwiedzających stajnia udostępnia wachlarz atrakcji. Wśród nich można skorzystać z nauki jazdy konnej (również w terenie), wyjazdów nad morze, rajdów i innych przejawów spędzania czasu w towarzystwie koni. Organizowane są przejażdżki dla dzieci. Dużym powodzeniem cieszy się także kompleksowe zaangażowanie w życie stajni – nauka podstaw jazdy, połączona z opieką nad końmi, karmieniem oraz czynnościami porządkowymi i zabiegami pielęgnacyjnymi. To doskonała recepta na silne ukształtowanie charakteru, połączone z samoistnym relaksem.

Oba obiekty zlokalizowane są w miejscowości Głównicza.

86

OSP

Na terenie Gminy funkcjonuje 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w: Główczych, Pobłociu, Dargolezie, Gorzynie oraz Izbicy. Nasze OSP skupiają 165 członków. Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze to 60 członków (dane za 2017 rok).

87

OSP Izbica położona na północy naszej gminy wyposażona jest w lekki samochód pożarniczy Żuk, który niebawem zostanie zastąpiony Fordem Transitem. Na wyposażeniu OSP Izbica posiada sprzęt gaśniczy, oświetleniowy, medyczny – w postaci torby OSP, pilarki do drewna oraz wyposażenia osobistego strażaków – ratowników.

OSP Pobłocie położona na wschodzie gminy, wyposażona jest w ciężki samochód gaśniczy z wyposażeniem standardowym do gaszenia pożarów, torbę medyczną OSP, pilarkę do drewna, sprzęt oświetleniowy oraz wyposażenie osobiste strażaka. OSP Pobłocie swoją siedzibę ma na miejscu, w remizie strażackiej.

OSP Dargoleza posiada lekki samochód pożarniczy, wyposażony w sprzęt gaśniczy i wyposażenie służbowe strażaków. Jednostka swoją siedzibę ma w nowo wybudowanej remizie strażackiej, zlokalizowanej przy drodze powiatowej.

OSP Gorzyno mieści się na południowym wschodzie gminy. Jednostka wyposażona jest w lekki samochód pożarniczy ze sprzętem gaśniczym i wyposażeniem osobistym strażaków. W Gorzynie planowana jest budowa nowej świetlicy-remizy.

OSP Główczyce jest największą jednostką, położoną w centrum gminy. Wyposażenie OSP stanowi 5 samochodów ratowniczo-gaśniczych, pilarki, pompy pływające, agregaty prądotwórcze, narzędzia hydrauliczne, pompa szlamowa, wentylator oddymiający, piła do betonu i stali, 6 aparatów powietrznych nadciśnieniowych, detektor prądu, kamera termowizyjna, czujniki gazów, zestaw do stabilizacji pojazdu oraz wiele innych mniejszych sprzętów.

W Dniu Strażaka, który przypada 4 maja, wszystkie jednostki OSP z terenu gminy Główczyce uroczystie obchodzą ustanowione przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej święto zawodowe Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej. Strażacy uczestniczą wówczas w uroczystej mszy świętej, po której następuje oficjalna defilada.

88

Kalejdoskop wydarzeń kulturalny paszport gminy

W ramach inspiracji do spędzania czasu wolnego polecamy rozmaite imprezy, festyny, aby uprzyjemnić mieszkańcom czas, a także zaprezentować turystom spektrum rozrywek, jakich mogą doświadczyć znajdując się w okolicy. A jest w czym wybierać i każdy znajdzie coś dla ciała oraz ducha.

89

❖ Turniej breakdance

Rokrocznie dzięki licznym staraniom GOK do Głównicy napływają zwolennicy tańca breakdance. Przybywają do nas z różnych stron Polski zawodnicy, aby zaprezentować swe umiejętności taneczne, akrobatyczne

oraz stawiać w szranki w zmaganiach tanecznych. Rozpiętość wiekowa zawodników jest okazała – najmłodsi uczestnicy turnieju mają około 5 lat, starsi około 30 lat. Głównym celem turnieju jest integracja tancerzy z północnej Polski i nie tylko (organizatorzy nie stawiają ograniczeń względem pochodzenia reprezentantów).

Zawodnicy w trakcie wspólnych treningów oraz prezentacji, świetnie się bawią i w miłej atmosferze prezentują swe umiejętności zgromadzonym widzom. Fanów rozrywki w stylu breakdance sedecznie zapraszamy na coroczny Breakdance Winter Contest (organizowany najczęściej w miesiącu styczniu lub lutym).

❖ Rajdy terenowe

Gdy tylko w gminie Głównicy nastaje sprzyjająca wiosenna aura, rozpoczynają się rajdy terenowe. Miłośników spacerowania oraz aktywnego spędzania czasu wolnego w bliskim otoczeniu przyrody zapraszamy na rajdy piesze. W trakcie wędrówek można doświadczyć interesujących spotkań z naturą, wdychać świeże powietrze pełną piersią oraz podglądać królestwo fauny i flory otaczających nas łąk oraz lasów. Obecność Słowińskiego Parku Narodowego również motywuje do poznania najdalszych zakątków jego ostoi.

Tych, którzy od pieszych wędrówek preferują jazdę rowerem, również nie spotka tu zawód. Wytyczone są szlaki rowerowe, którymi wiodą trasy rajdów, pełne atrakcji, niecodziennych widoków i możliwości poznawania naszych terenów.

90

kultura
na szlaku!

❖ Majówka w Gminie Główczyce

Tradycją stały się majówki organizowane corocznie. W okresie długiego weekendu majowego gmina oferuje szereg atrakcji. Młodzi mieszkańcy mogą liczyć na przedstawienia teatralne w wykonaniu trup zewnętrznych, a także liczne zabawy i konkursy w wiosennym otoczeniu.

Coroczna majówka nie może się odbyć bez organizowanego pieszego, nocnego rajdu z pochodniami. Stałym punktem rozrywek są również rajdy rowerowe, pełne atrakcji widokowych oraz historycznych.

Z oddali słyhać muzykę, która łączy pokolenia. Prezentują się ciekawe zespoły, by umilić czas przybyłym. Podziwiać można przeglądy kapel ludowych i zasmakować w brzmieniu staropolskiego folkloru. Główczycki Festiwal Lata nie może obejść się bez pokazu fajerwerków oraz tradycyjnej zabawy tanecznej do białego rana.

Na każdego uczestnika imprezy czeka darmowy, lokalny poczęstunek, a dla najmłodszych przygotowanych jest mnóstwo nieodpłatnych atrakcji – ciąg dmuchawców, trampolin, malowanie twarzy, czy konkurencje na wesoło.

91

92

❖ Główczycki Festiwal Lata

W kanonie imprez, którą chcemy zachęcić Państwa do zwiedzania naszej okolicy, jest Główczycki Festiwal Lata. Jest to najwyższej rangi wydarzenie odbywające się w sezonie letnim, a jego zadaniem jest zapewnienie rozrywki i integracji jej uczestnikom oraz widzom. Impreza odbywa się na przełomie czerwca oraz lipca i trwa 2-3 dni, w zależności od harmonogramu.

W ustaloną sobotę zawsze zaczyna się aktywnie – rajdem pieszym/nordic walking/rowerowym po terenie gminy, z biesiadnym zakończeniem przy ognisku z kiełbaskami. Festiwal obfituje w zmagania w różnych konkurencjach (wędkarstwo, mecze piłki nożnej, piłki siatkowej). Dla sympatyków humoru i satyry są organizowane występy grup kabaretowych.

❖ Gminne Święto Plonów

Wyjątkowe okoliczności towarzyszą także zakończeniu zniw. Dożynki inauguruje msza święta w kościele w Głównycach. Po mszy wszyscy zebrani przy akompaniamencie instrumentów, podążają ulicami Głównyc na stadion sportowy. Odbywa się tu konkurs na najlepszą potrawę, chleb, nalewkę oraz stoisko. Sztandarowy jest konkurs na najpiękniejszy wieniec dożynkowy. Kulturowane są zawody z udziałem przedstawicieli sołectw naszej gminy. Zebrani uczestniczą w nietuzinkowych konkurencjach (np. rzut gumakiem).

Jest również część folklorystyczna. Tradycją jest występ lokalnego zespołu ludowego „Kłeciniarki”, który przewodzi części artystycznej. Organizatorzy zapewniają poczęstunek wg tradycyjnych przepisów, koła łowieckie częstują dziczyzną, swoje stoiska mają też rybacy i Koła Gospodyń Wiejskich, kuszące własnej produkcji smakołykami. Niestabnącą popularnością cieszy się loteria fantowa, w której nie ma przegranych oraz dmuchane urządzenia zabawowe – zupełnie za darmo. Pod wieczór występuje gwiazda wieczoru. Świętowanie zwieńcza zabawa taneczna przy muzyce na żywo, połączona z pokazem fajerwerków.

❖ Konkurs pisanek i palm wielkanocnych

Stałym elementem obchodów Zmartwychwstania Pańskiego w gminie jest konkurs ozdób wielkanocnych. W zmaganiach biorą udział lokalne komórki kulturalne, sołectwa, placówki oświatowe, a także świetlice, Koła Gospodyń Wiejskich oraz uczestnicy indywidualni. Poziom zgłaszanych prac rokrocznie wzrasta.

Palmy są święcone w czasie mszy w Palmową Niedzielę, a następnie wędrują do Gminnego Ośrodka Kultury, gdzie zbiera się komisja, która ocenia zgromadzone prace. Wybór nie należy do łatwych. Ręcznie wykonane pisanki, tradycyjnie malowane, ozdobiane różnymi technikami, utrudniają werdykt. Zachwycające palmy, wykonane z tradycyjnych materiałów, osiagają do kilku metrów wysokości.

Kompas turystyczny niezbędnik teleadresowy

GŁÓWCZYCE:

Gosp. agrotur. Stajnia Cykada

ul. Osiedle 5A, 76-220 Główny
tel.: 663 456 412

Gościniec Staropolski

Ewa i Henryk Stefanowscy
ul. Podgórna 1, 76-220 Główny
tel.: 59 811 45 59

GORZYNO:

Gosp. agrotur. Anna i Krzysztof Cholewiński
Gorzyno 54, 76-220 Główny, tel.: 59 811 66 84

IZBICA:

Baza Turystyczna Izabela Zawadzka
Izbica 44, 76-220 Główny, tel.: 59 811 63 81

Gosp. agrotur. Czesława Wojtek

Izbica 12, 76-220 Główny, tel.: 59 811 63 77

Gosp. agrotur. Pilarczyk Marek

Izbica 43, 76-220 Główny, tel.: 59 811 63 63

ŻELKOWO:

Gosp. agrotur. Bartoszewicz Zdzisław
Żelkowo 52, 76-220 Główny, tel.: 59 811 43 00

Gosp. agrotur. Irena i Michał Żydyk

Żelkowo 14, 76-220 Główny, tel.: 59 811 68 83

Urząd Gminy Główny

ul. Kościuszki 8, 76-220 Główny
tel.: 59 811 60 10; fax: 59 811 61 59
e-mail: ug@glowczyce.pl

Gminny Ośrodek Kultury

ul. Kościuszki 15, 76-220 Główny,
tel.: 59 811 61 27
e-mail: biuro@gok-glowczyce.pl

Indywidualna Praktyka Lekarska Justyna Adamowicz-Proniewska

Poblócie 8, 76-220 Główny
tel.: 501 055 709; 59 811 65 09

LECZENIE STOMATOLOGICZNE, Indywidualna Praktyka Lekarska Barbara Danuta Żydek

ul. Słupska 9, 76-220 Główny
tel.: 664 130 482

NORDMEDIC Sp. z o.o.

Przychodnia Główny
ul. Słupska 9, 76-220 Główny
tel.: 59 844 94 97

N.Z.O.Z. Ośrodek Zdrowia

Poblócie 8, 76-220 Główny
tel.: 59 811 65 09

N.Z.O.Z. w Poblóciu

Filia w Stowięcinie 25, 76-220 Główny
tel.: 59 811 66 09

Komisariat Policji w Głównych

ul. Osiedle 1, 76-220 Główny
tel.: 59 811 60 97

Urząd Pocztowy

ul. Dworcowa 7, 76-220 Główny
tel.: 59 811 60 20

P.H.U.P. ROLMASZ Sp. z o.o.

ul. Szosa Słupska 3A, 76-220 Główny
tel.: 605 176 774

Stacja Paliw Orlen

ul. Słupska 1, 76-220 Główny

Gościniec Staropolski

Ewa i Henryk Stefanowscy
ul. Podgórna 1, 76-220 Główny
tel.: 59 811 45 59

Pizzeria Ka-Ja Piotr Osiński

ul. Słupska 17, 76-220 Główny
tel.: 783 960 407

Biblioteka Publiczna Gminy Główny

ul. Kościuszki 15A, 76-220 Główny
tel.: 59 811 67 83
e-mail: biblioteka@glowczyce.pl

Filia Biblioteki Publicznej w Gorzynie

Gorzyno 7, 76-220 Główny

Filia Biblioteki Publicznej w Poblóciu

Poblócie 10, 76-220 Główny
tel.: 59 811 65 63

Świątlica Będziechowo

Świątlica Cecenowo

Świątlica Ciemino

Świątlica Choćmirówko

Świątlica Dargoleza

Świątlica Główny

Świątlica Gorzyno

Świątlica Izbica

Świątlica Klęcino

Świątlica Poblócie

Świątlica Podle Wielkie

Świątlica Przebądowo

Świątlica Rumsko

Świątlica Rzuszcze

Świątlica Siodłonie

Świątlica Stowięcin

Świątlica Szczypkowie

Świątlica Wielka Wieś

Świątlica Wolinia

Świątlica Wykosowo

Świątlica Żelkowo

Świątlica Żoruchowo

Godziny otwarcia poszczególnych
świątlic są dostępne na stronie
www.gok-glowczyce.pl
[zakładka świątlice wiejskie]

95

96

Urząd Gminy w Głowczycach
ul. Kościuszki 8, 76-220 Głowczyce
www.glowczyce.pl

Redakcja: Małgorzata Brzuszkiewicz

Korekta: Barbara Grot

Fotografie: archiwum Gminnego Ośrodka Kultury w Głowczycach,
archiwum Gminy Głowczyce, Barbara Grot, Remigiusz Dalecki

**Opracowanie graficzne, skład DTP, projekt okładki,
łamanie i przygotowanie do druku:**
HAVRAN Wydawnictwo domowe

© Copyright by HAVRAN Wydawnictwo domowe

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved.

Wejherowo 2017, Wydanie I.

Publikacja ta chroniona jest prawami autorskimi.

Publikacja ani żadna jej część nie może być przedrukowywana,
ani w jakikolwiek inny sposób reprodukowana czy powielana mechanicznie, fotooptycznie,
zapisywana elektronicznie, magnetycznie lub w innej formie bez pisemnej zgody
Wydawcy oraz Urzędu Gminy w Głowczycach.

HAVRAN Wydawnictwo domowe
Remigiusz Dalecki

ul. Rogaczewskiego 62, 84-200 Wejherowo
www.havran.pl, e-mail: biuro@havran.pl

ISBN 978-83-941187-3-0

Mapa turystyczna

Gmina Głowczyce

ISBN 978-83-941187-3-0